

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Význam dotací při hospodaření obce

Vladimír Klejzar

**Bakalářská práce
2015**

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Vladimír Klejzar**
Osobní číslo: **E12035**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Veřejná ekonomika**
Název tématu: **Význam dotací při hospodaření obce**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je na základě rozboru hospodaření vybrané obce dokumentovat význam dotací jako dalšího zdroje financování obecních aktivit a dále zhodnotit efektivnost dotační politiky jak ze strany poskytovatelů, tak ze strany příjemců dotací.

Osnova:

- Pojem dotace a jeho charakteristika.
- Fiskální federalismus.
- Dotační financování obcí v České republice.
- Analýza rozpočtu vybrané obce s důrazem na dotační financování.
- Analýza efektivnosti vybraného dotačního projektu.
- Shrnutí a případné náměty na zlepšení.

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

MACHÁČEK, J., TOTH, P., WOKOUN, R. Regionální a municipální ekonomie. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2011, 199 s. ISBN 978-80-245-1836-7.

MUSGRAVE, R., A. Veřejné finance v teorii a praxi. 1. vyd. Praha: Management Press, 1994, 581 s. ISBN 80-856-0376-4.

PROVAZNÍKOVÁ, R., SEDLÁČKOVÁ, O. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009, 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.

Internetové stránky: www.mmr.cz; www.mzp.cz

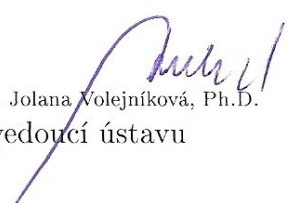
Odborné periodikum: Obec a finance.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jan Černošský, Ph.D.
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: 29. září 2014
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2015

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 29. září 2014

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. 4. 2015

Vladimír Klejzar

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych rád poděkoval svému vedoucímu práce Ing. Janu Černohorskému, Ph.D. za jeho odbornou pomoc a cenné rady, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce. Dále bych rád poděkoval bývalému starostovi Obce Starý Kolín Mgr. Jaroslavovi Fleglovi za poskytnuté informace a materiály.

ANOTACE

Tato práce bude sloužit pro pochopení financování obcí v České republice. Cílem je charakterizovat dotace, vysvětlit pojem fiskální federalismus a popsat různé modely fiskálního federalismu, popsat dotační financování obcí v České republice, analyzovat rozpočty vybrané obce v letech 2001 – 2014 se zaměřením na dotace, analyzovat efektivnost vybraného dotačního projektu a na konec navrhnout náměty na zlepšení dotačního financování a náměty na realizaci některých projektů ve vybrané obci.

KLÍČOVÁ SLOVA

Dotace, dotační projekt, fiskální federalismus, obec

TITLE

The Importance of Subsidies in the Municipal Economy

ANNOTATION

This work will serve for understanding of municipal funding in the Czech republic. The aim is to characterize subsidies, to explain notion of fiscal federalism and describe different models of fiscal federalism, describe subsidy funding of the municipals in the Czech Republic, analyze budgets of the chosen municipality during years 2001 – 2014 focusing to the subsidies, analyze effectiveness of the chosen subsidy project and in the end make suggestions to improve subsidy funding and make suggestions to realize some projects in chosen municipality.

KEYWORDS

Subsidies, subsidy project, fiscal federalism, municipality

OBSAH

ÚVOD	10
1 POJEM DOTACE A JEHO CHARAKTERISTIKA	11
1.1 POJEM DOTACE	11
1.2 DRUHY DOTACÍ.....	12
2 FISKÁLNÍ FEDERALISMUS.....	14
2.1 POJEM FISKÁLNÍ FEDERALISMUS	14
2.2 MODELY FISKÁLNÍHO FEDERALISMU	15
2.2.1 <i>Horizontální model</i>	15
2.2.2 <i>Vertikální model</i>	16
2.2.3 <i>Kombinovaný model, Český model</i>	17
2.3 ROZPOČTOVÉ URČENÍ DANÍ	19
3 DOTAČNÍ FINANCOVÁNÍ OBCÍ V ČR	21
3.1 DOTACE NA ZÁKLADĚ ZÁKONA O STÁTNÍM ROZPOČTU	21
3.2 DOTACE Z EVROPSKÉ UNIE	24
3.2.1 <i>Fondy Evropské unie</i>	24
3.2.2 <i>Programové období 2014-2020</i>	25
3.3 OSTATNÍ POSKYTOVATELÉ DOTACÍ.....	27
3.3.1 <i>Všeobecná pokladní správa</i>	27
3.3.2 <i>Ministerstva</i>	28
3.3.3 <i>Státní mimorozpočtové fondy</i>	29
3.3.4 <i>Kraje</i>	30
4 ANALÝZA ROZPOČTU VYBRANÉ OBCE S DŮRAZEM NA DOTAČNÍ FINANCOVÁNÍ	31
4.1 CHARAKTERISTIKA OBCE.....	31
4.2 SPRÁVA OBCE A JEJÍ ORGÁNY	32
4.3 PŘÍJMY A VÝDAJE OBCE STARÝ KOLÍN 2001 – 2014	32
4.4 DOTACE.....	37
5 ANALÝZA EFEKTIVNOSTI VYBRANÉHO DOTAČNÍHO PROJEKTU	41
5.1 TECHNICKÝ POPIS KANALIZACE A ČOV.....	41
5.2 FINANCOVÁNÍ PROJEKTU A DOTACE	43
5.3 ÚČINNOST ČISTÍRNY ODPADNÍCH VOD	44
5.4 EKONOMICKÁ EFEKTIVNOST ČISTÍRNY ODPADNÍCH VOD	46
6 SHRUTÍ A NÁMĚTY NA ZLEPŠENÍ	49
ZÁVĚR.....	52
POUŽITÁ LITERATURA	55
SEZNAM PŘÍLOH	58

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Koefficienty A a B podle rozsahu přenesené působnosti	22
Tabulka č. 2: Koefficienty A, B a C podle rozsahu přenesené působnosti.....	23
Tabulka č. 3: Výše příspěvku pro obce s rozšířenou působností se zvláštním postavením	23
Tabulka č. 4: Přehled o transferech a půjčkách přijatých obcemi a DSO ze státního rozpočtu a ze státních fondů v roce 2013 (v mil. Kč)	29
Tabulka č. 5: Celkové příjmy a výdaje a saldo Obce Starý Kolín v Kč pro období 2001 – 2014	33
Tabulka č. 6: Běžné a kapitálové příjmy Obce Starý Kolín pro roky 2001 – 2014 (v Kč)	34
Tabulka č. 7: Dotace pro Obec Starý Kolín v letech 2001 – 2014	38
Tabulka č. 8: Způsobilé výdaje připadající na příjmy z provozování kanalizace	44
Tabulka č. 9: Hodnoty přípustné a maximální koncentrace	45
Tabulka č. 10: Rozbory odpadních vod	45
Tabulka č. 11: Analýza nákladů a přínosů (v tis. Kč)	46
Tabulka č. 12: Příjmy a náklady projektu (v tis. Kč)	47
Tabulka č. 13: Cena stočného pro roky 2014 – 2043	48

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Druhy dotací.....	12
Obrázek 2: Centralizovaný model fiskálního federalismu	16
Obrázek 3: Decentralizovaný model fiskálního federalismu	17
Obrázek 4: Kombinovaný model fiskálního federalismu.....	18
Obrázek 5: Kombinovaný model fiskálního federalismu v České republice	18
Obrázek 6: Procentuální rozdělení sdílených daní	20
Obrázek 7: Objem prostředků vyčleněných na jednotlivé OP pro programové období 2014-2020	26
Obrázek 8: Vývoj běžných příjmů Obce Starý Kolín.....	34
Obrázek 9: Vývoj běžných a kapitálových výdajů Obce Starý Kolín.....	35
Obrázek 10: Saldo jednotlivých rozpočtů v letech 2001 – 2014.....	37
Obrázek 11: Přijaté dotace v letech 2001 – 2014	39
Obrázek 12: Procentní podíl jednotlivých druhů dotací na celkových dotacích v letech 2001 – 2014	39
Obrázek 13: Výše nejvíce se vyskytujících dotací pro roky 2001 – 2014	40

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČOV	čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
DPH	daň z přidané hodnoty
DSO	dobrovolný svazek obcí
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EMFF	Evropský námořní a rybářský fond
EO	ekvivalentní obyvatel
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
FO	fyzická osoba
FS	Fond soudržnosti
HDP	hrubý domácí produkt
KÚSK	Krajský úřad Středočeského kraje
OP	operační program
PO	právnícká osoba
SC	správní centrum
SFDI	Státní fond dopravní infrastruktury
SFRB	Státní fond rozvoje bydlení
SFŽP	Státní fond životního prostředí
SO	správní obvod
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
VPS	Všeobecná pokladní správa

ÚVOD

Dotace jsou jedním z možných příjmů do rozpočtu obce. Je to významný příjem, obzvláště pro malé obce je tento význam větší, jelikož bez dotací by si tyto obce nemohly některé projekty dovolit realizovat. Tento jev souvisí také s tím, že rozpočty na místní úrovni nejsou soběstačné a nemají pravomoci to změnit.

Dotace jsou pro obce druhým nejvýznamnějším příjmem do rozpočtu, hned po daňových příjmech, u krajů jsou dotace dokonce na prvním místě.

Dotace mají beze sporu pozitivní účinky na rozvoj státu a národní hospodářství. Toto téma je aktuální, hlavně hovoříme-li o dotacích z fondů Evropské unie. Česká republika je tzv. čistým příjemcem, to znamená, že více finančních prostředků přijímá, než odvádí do společného rozpočtu Evropské unie. Je důležité, aby ČR vyčerpala co nejvíce finančních prostředků pro ni určených, protože v budoucnu se tyto prostředky pro ČR budou zmenšovat a ČR bude čistým plátcem (více bude odvádět než přijímat). Pokles finančních prostředků určených pro jednotlivé operační programy pro ČR můžeme zpozorovat v tomto programovém období (2014 – 2020), ve kterém bylo pro ČR vyčleněno o 2 mld. eur méně než v minulém programovém období (2007 – 2013). Problémem je nejen snížené finanční prostředky, ale i schopnost České republiky čerpat dotace z fondů Evropské unie (ČR je v čerpání dotací nejhorší zemí Evropské unie).

Cílem práce je na základě rozboru hospodaření vybrané obce dokumentovat význam dotací jako dalšího zdroje financování obecních aktivit a dále zhodnotit efektivnost dotační politiky jak ze strany poskytovatelů, tak ze strany příjemců dotací. Ke splnění hlavního cíle je nutně postupně splnit dílčí cíle:

- charakterizovat pojem dotace a popsat druhy dotací,
- charakterizovat pojem fiskální federalismus a jeho modely,
- zaměřit se na jednotlivé poskytovatele dotací pro obce v České republice,
- charakterizovat vybranou obec, analyzovat rozpočty této obce (Starý Kolín) pro roky 2001 až 2014, zvláště se zaměřit na dotační financování projektů,
- analyzovat efektivnost vybraného dotačního projektu, tedy výstavby čistírny odpadních vod a kanalizace ve Starém Kolíně,
- navrhnout některé náměty na zlepšení v oblasti čerpání dotací.

1 POJEM DOTACE A JEHO CHARAKTERISTIKA

Ve výkaznictví obcí se stále častěji setkáváme s pojmem transfer (investiční a neinvestiční). Synonymem pro transfer je právě dotace. V této kapitole se především podíváme na definici dotace, co si máme pod tímto pojmem představit a samozřejmě si dotace rozdělíme.

1.1 Pojem dotace

Co je to dotace? Podíváme-li se do naučného slovníku, zjistíme, že dotace je: *poskytnutí peněžních prostředků z veřejných rozpočtů (státních, místních) jednotlivým subjektům*¹. Jinými slovy dotace je poskytnutí nějakých finančních prostředků z veřejného rozpočtu nejčastěji do rozpočtu nižší úrovně vlády (např. v ČR: kraj nebo obec) či jiného ekonomického subjektu (např. pro fyzické osoby tzv. kotlíkové dotace, pro právnické osoby dotace na podporu podnikání). Dotace jsou nenávratné, z čehož vyplývá, že poskytovatel nedostane od příjemce dotace finanční prostředky zpět, za předpokladu, že příjemce splní podmínky, za kterých mu byla dotace poskytnuta. Také lze jinak říci, že poskytovatel nedostane protiplnění, na rozdíl od návratných příjmů do rozpočtu obce jako jsou úvěr, půjčka, emise obligací a finanční výpomoci (např. výpomoc ze státního rozpočtu na nápravu škod způsobených záplavami).

Zákon o rozpočtových pravidlech definuje dotace jako *peněžní prostředky státního rozpočtu, státních finančních aktiv nebo Národního fondu poskytnuté právnickým nebo fyzickým osobám na stanovený účel*².

Peková popisuje, že *dotace z rozpočtové soustavy do rozpočtů obcí jsou projevem existence přerozdělovacích procesů uvnitř soustavy veřejných rozpočtů, projevem solidarity. Potřeba dotací se většinou zdůvodňuje potřebou obecné podpory obcí a regionů i podporou specifických činností, na kterých má stát zájem, které jsou také většinou výsledkem přenesení odpovědnosti za zabezpečování některých, zejména preferovaných veřejných statků ze státu na obce a na vyšší stupně územní samosprávy. Zejména je tomu v zemích, kde se využívá smíšený model územní samosprávy, např. i v ČR. Objem a podíl dotací v příjmech územních rozpočtů ovlivňuje i využívaný model fiskálního federalismu*³.

¹ Kolektiv autorů. *Malá ilustrovaná encyklopedie A-Ž*. Praha: Encyklopedický dům, 1999, s. 231.

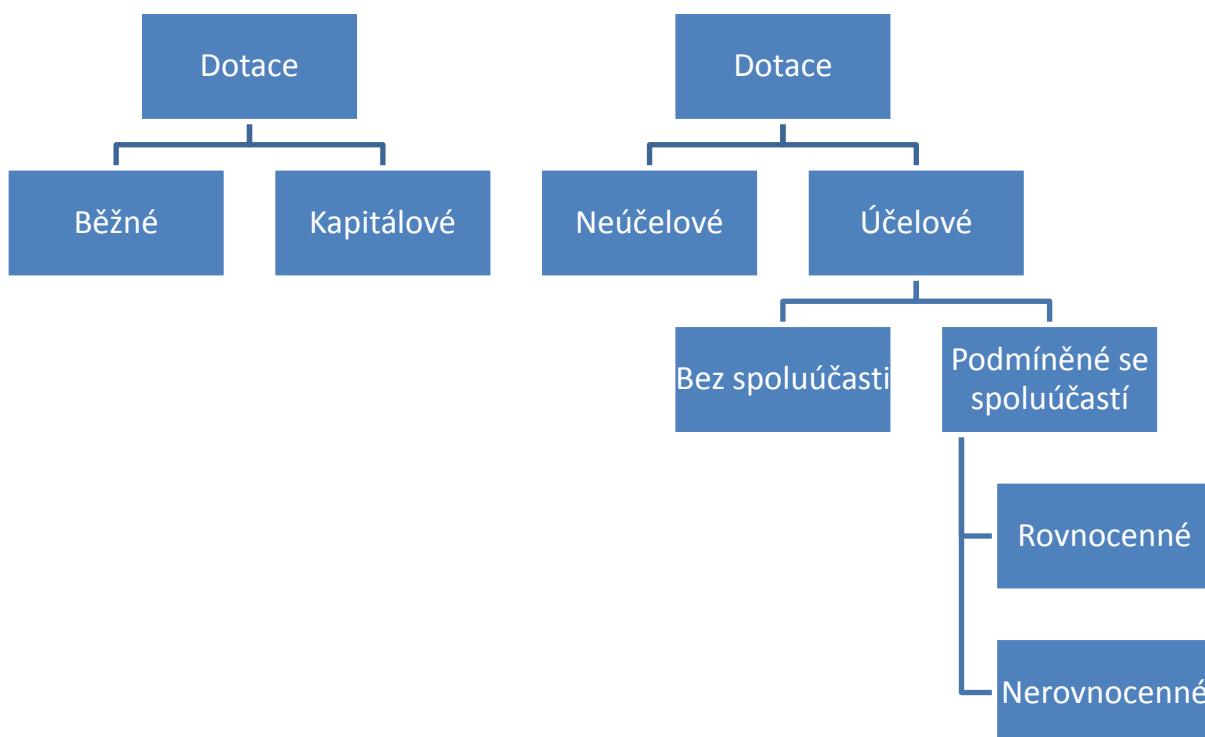
² Zákon č. 218/2000 Sb. ze dne 27. června 2000, o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 65, s. 3104.

³ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 291-292.

1.2 Druhy dotací

Mezi dva základní druhy dotací řadíme: účelové (specifické) a neúčelové (všeobecné) dotace. U účelové dotace se příjemce zavazuje poskytovateli využít finanční prostředky na přesně předem stanovený účel. U neúčelové dotace je to naopak, příjemce může použít finanční prostředky dle potřeby⁴.

Jak je patrné z obrázku č. 1, existují také dotace běžné a kapitálové, běžné dotace se pravidelně opakují a slouží pro financování potřeb obce (např. dotace na místní správu, životní prostředí, školství, městskou policii, hasiče či záchranou službu...). Zato kapitálové dotace mají charakter jednorázových investičních výdajů (např. stavba čistírny odpadních vod, kanalizace, vodovodu či sběrného dvora na tříděný odpad...).

Obrázek 1: Druhy dotací

Zdroj: [18]

⁴ PROVAZNÍKOVÁ, R., SEDLÁČKOVÁ, O. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. Praha: Grada, 2009, s. 91-92.

Účelové dotace dále dělíme na:

- dotace bez spoluúčasti,
- dotace podmíněné se spoluúčastí.

U dotací bez spoluúčasti dostane příjemce pevnou (fixní) částku a u dotace podmíněné se spoluúčastí se musí příjemce na dotaci podílet určitou finanční částkou, která se stanoví určitým procentem z celkové sumy, dále ještě můžeme tento druh dotace dělit na:

- rovnocennou,
- nerovnocennou dotaci.

U rovnocenné dotace (někdy se používá název: dotace s otevřeným koncem) je pevně stanoveno procento podílů, které poskytne příjemce z vlastních příjmů a poskytovatel. Nerovnocenná dotace (též dotace s uzavřeným koncem) – zde poskytovatel dává příjemci fixní částku bez ohledu na to, jestli příjemce bude muset či nebude muset vynaložit ještě navíc finanční prostředky z vlastních příjmů⁵.

Nyní si uvedeme některá kritéria pro poskytování dotací, o kterých hovoří Peková⁶:

- počet obyvatel (obce, regionu...),
- rozloha obce,
- délka silniční sítě,
- průměrný příjem obyvatel,
- počet dětí školního věku.

⁵ PROVAZNÍKOVÁ, R., SEDLÁČKOVÁ, O. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. Praha: Grada, 2009, s. 91-92.

⁶ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 298.

2 FISKÁLNÍ FEDERALISMUS

V následující kapitole se zaměříme na definování fiskálního federalismu, stručně se podíváme na historii fiskálního federalismu, dále si znázorníme modely fiskálního federalismu a na konec se podíváme na rozpočtové určení daní v České republice, které souvisí s fiskálním federalismem a slouží pro zajištění příjmů, jak do státního rozpočtu, tak do rozpočtů obcí a krajů (pro rozpočty obcí jsou daňové příjmy největší položkou – okolo 60 %, zato pro rozpočty krajů jsou největší položkou, co se týče příjmů dotace – přibližně 2/3 z celkových příjmů). *Mezi daňové příjmy patří i místní poplatky, kdy obec požívá některých výhod daňových pravomocí, především fakultativnost (výběr poplatku a určení jeho výsledné sazby), která je ovšem omezena taxativním výčtem možných poplatků a horní hranicí výsledné sazby – nesplňují tedy rozhodovací princip platný u místních daní⁷.*

Podíváme-li se do historie, zjistíme, že jako první popisuje fiskální federalismus americký ekonom Richard A. Musgrave ve svém díle *The Theory of Public Finance* vydané roku 1959. Dalším ekonomem zabývajícím se fiskálním federalismem byl W. E. Oates a jeho dílo *Fiskální federalismus* vydané roku 1972⁸.

2.1 Pojem fiskální federalismus

Peková uvádí, že fiskální federalismus souvisí⁹:

- *s vertikální a horizontální strukturou různých vládních úrovní a s vymezením role územní samosprávy,*
- *s rozdělením využití jednotlivých fiskálních funkcí mezi jednotlivé vládní úrovně a s tím související,*
- *s rozdělením samostatnosti (pravomocí) v rozhodování a odpovědnosti za rozvoj veřejného sektoru, rozdělením kompetencí a způsobu financování veřejného sektoru mezi jednotlivé vládní úrovně, tj. i stanovením daňové pravomoci na jednotlivých vládních úrovních a s daňovým určením.*

Fiskální federalismus je několikastupňové uspořádání rozpočtů jednotlivých úrovní vlád a vzájemných vztahů mezi těmito rozpočty¹⁰. V praxi se obvykle můžeme setkat

⁷ MACHÁČEK, J., TOTH, P., WOKOUN, R. *Regionální a municipální ekonomie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2011, s. 164.

⁸ PROVAZNÍKOVÁ, R., SEDLÁČKOVÁ, O. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. Praha: Grada, 2009, s. 39.

⁹ PEKOVÁ, J. *Finance územní samosprávy - územní aspekty veřejných financí*. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 37.

s dvoustupňovým uspořádáním (typické pro státy jako je Velká Británie, Švýcarsko nebo Nizozemí) nebo třístupňovým (např. USA, Kanada, Austrálie a Německo)¹¹.

Dvoustupňové uspořádání:

- ústřední rozpočet,
- místní rozpočty.

Třístupňové uspořádání:

- ústřední rozpočet,
- republikové rozpočty (rozpočty pro oblasti jako jsou: departmenty, hrabství, kantony, kraje, provincie),
- místní rozpočty (distrikty, obce, okresy).

2.2 Modely fiskálního federalismu

U jednotlivých modelů fiskálního federalismu můžeme spatřit rozdíly mezi tím, kam plynou veřejné příjmy a jaké jsou vazby mezi jednotlivými veřejnými rozpočty. Z teoretického hlediska můžeme hovořit o dvou základních modelech fiskálního federalismu a to horizontálním a vertikálním modelu. U horizontálního modelu je typická spolupráce na horizontální úrovni (např. mezi obcemi). V anglosaských zemích se vertikální model označuje také jako model „vrstevnatého dortu“¹². Ve světě existuje mnoho modelů a přístupů k fiskálnímu federalismu, ale v jednom budou všechny stejné či podobné, a tím je kombinace horizontálního modelu s vertikálním, ani v České republice tomu není jinak.

2.2.1 Horizontální model

Tento model charakterizují vztahy mezi jednotlivými vládními úrovněmi, uplatňuje se zde princip solidarity – např. bohatší obce dotují ty chudší. Na centrální úrovni je stanovována legislativa např. daňová legislativa, protože jednotné zdanění zamezuje daňové konkurenci. Společné příjmy jako jsou například daně z přidané hodnoty nebo daně z příjmů, jsou rozdělovány mezi jednotlivé vládní úrovně. *Mezi jednotlivými územími dochází k vyrovnání potřebných finančních zdrojů, které se odlišují v důsledku rozdílné daňové kapacity. Vyrovnání zajišťují ty republiky (země), jejichž daňová kapacita je vyšší oproti*

¹⁰ Britannica: *Fiscal federalism*. [online]. © 2015 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: <<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/1920808/fiscal-federalism>>.

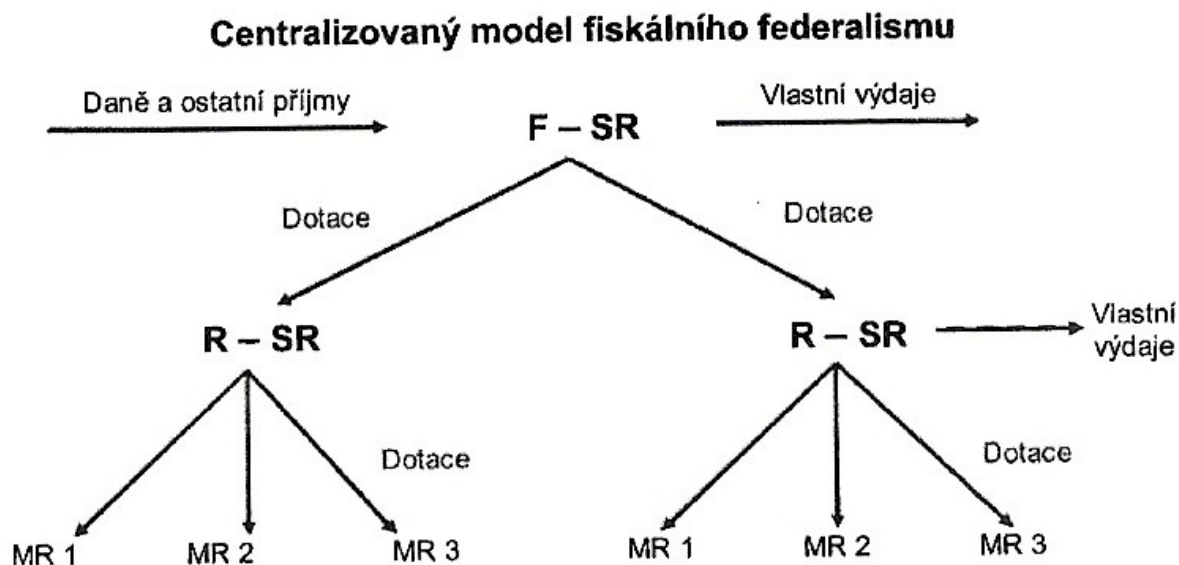
¹¹ MUSGRAVE, R., A. *Veřejné finance v teorii a praxi*. 1. vyd. Praha: Management Press, 1994, s. 415.

¹² PROVAZNÍKOVÁ, R., SEDLÁČKOVÁ, O. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. Praha: Grada, 2009, s. 41.

předem dohodnutému klíči, prostřednictvím vyšších příspěvků. V souhrnu platby finančně „silnějších“ zemí se pak rovnají příjmům finančně „slabších“ zemí (republik) ve federaci¹³.

2.2.2 Vertikální model

Vertikální model nebo-li model „vrstevnatého dortu“ můžeme dále dělit na centralizovaný model a decentralizovaný. **Centralizovaný model** je charakteristický tím, že veškeré veřejné příjmy, zejména daňové, plynou do ústředního rozpočtu. Poté jsou tyto finanční prostředky formou dotací přerozděleny mezi nižší vládní úrovně (viz obrázek č. 2)¹⁴. Klady tohoto přístupu mohou být např. vyloučení daňové konkurence mezi jednotlivými územími a jednotný výběr daní a s tím spojené menší náklady pro administrativu nižších územních celků. U centralizovaného modelu ale zápory převažují nad klady. Mezi zápory řadíme malou míru soběstačnosti nižších územních celků, pomalou reakci na změnu poptávky po veřejných statcích a službách, neznalost preferencí obyvatel na jednotlivých územích a v neposlední řadě díky poskytovaným účelovým dotacím může docházet k ovlivňování a kontrole z centra¹⁵.

Obrázek 2: Centralizovaný model fiskálního federalismu

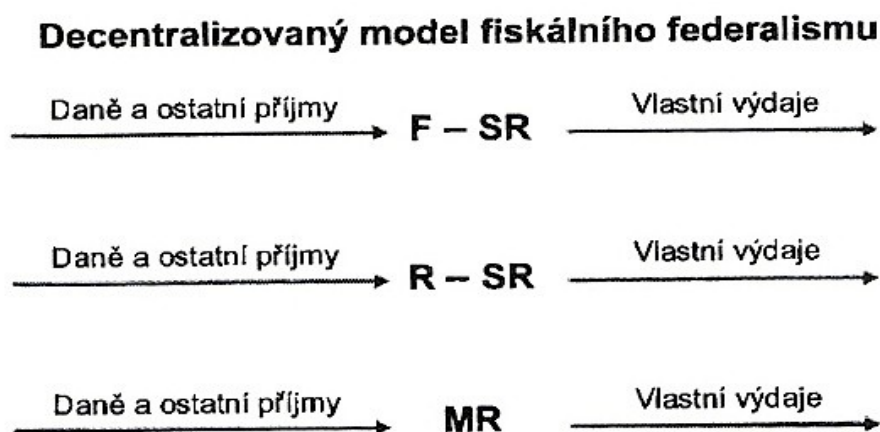
Zdroj: [18]

¹³ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 169.

¹⁴ F-SR = federální státní rozpočet, R-SR = republikový státní rozpočet, MR = místní rozpočty

¹⁵ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 169-172.

Decentralizovaný model je pouze teoretický model fiskálního federalismu. Tento model je naprostým opakem centralizovaného modelu, nižší vládní úrovně jsou plně soběstačné, neexistují zde žádné dotace, každá vládní úroveň má své příjmy a výdaje (viz obrázek č. 3). Za pozitiva považujeme přímou vazbu mezi příjmy a výdaji, soběstačnost a určitou míru nezávislosti, ale samozřejmě i zde najdeme negativa, jako např. ne vždy se setkáme se spravedlivým rozdělením příjmů, daňová konkurence a nároky na administrativu. V praxi by znamenalo, že jednotlivé vládní úrovně by měly mít určeny dostatečně velké příjmy, mít určitou daňovou pravomoc a také vlastní majetek potřebný ke generování nedaňových příjmů¹⁶.

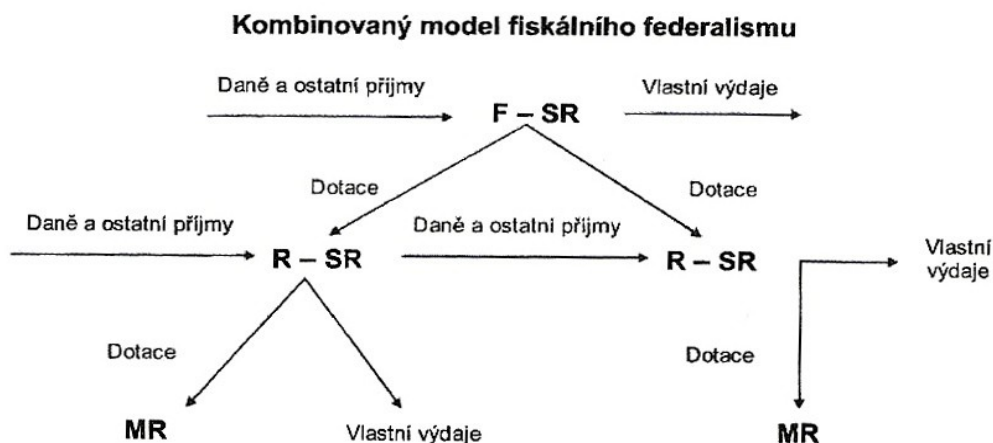
Obrázek 3: Decentralizovaný model fiskálního federalismu

Zdroj: [18]

2.2.3 Kombinovaný model, Český model

Kombinovaný model spojuje prvky z vertikálního i horizontálního modelu. Ústřední rozpočet, jakož rozpočty republikové mají určeny své příjmy z daní a ostatní příjmy. Jako další zdroj příjmů slouží dotace poskytované ze státního rozpočtu do republikového a z republikového do rozpočtu místního (viz obrázek č. 4). Lze říci, že tento model se v jednotlivých zemích liší tím, v jak velké míře nebo v jakém poměru se rozdělují příjmy mezi ústřední rozpočet a rozpočty územních samospráv.

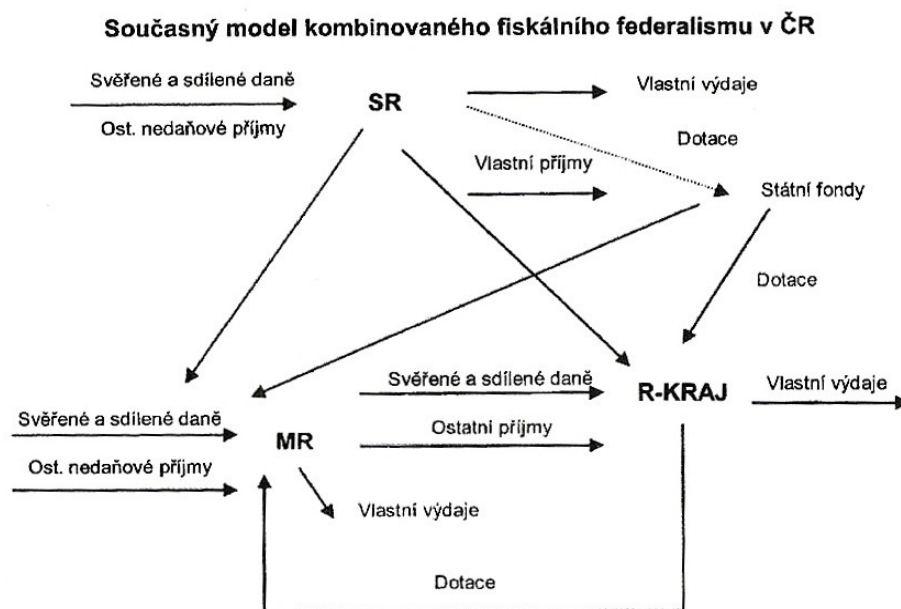
¹⁶ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 169-172.

Obrázek 4: Kombinovaný model fiskálního federalismu

Zdroj: [18]

V České republice se využívá jako ve většině států kombinovaný model, pro ČR však platí, že tento model má decentralizační prvky¹⁷. Grafické znázornění tohoto modelu zachycuje obrázek č. 5. Pro jednotlivé veřejné rozpočty z hlediska jejich majoritních příjmů je důležitý zákon o rozpočtovém určení daní a zákon o státním rozpočtu pro daný rok. Avšak do roku 1990 se v Československu používal vysoce centralizovaný model fiskálního federalismu, který souvisel s politickým režimem a snahou kontrolovat vše z centra.

Obrázek 5: Kombinovaný model fiskálního federalismu v České republice

Zdroj: [18]

¹⁷ PROVAZNÍKOVÁ, R., SEDLÁČKOVÁ, O. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. Praha: Grada, 2009, s. 43.

2.3 Rozpočtové určení daní

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, určuje, kam plynou a jak se rozdělují sdílené daně mezi státní rozpočet, rozpočet kraje a obce. Tento zákon byl již několikrát novelizován z důvodu stížností obcí na rozdělení finančních výnosů z daní.

Pro tento účel si daně rozdělíme na sdílené a výlučné daně. Sdílené daně plynou do státního rozpočtu, ze kterého následně jsou rozděleny dle již zmíněného zákona č. 243/2000 Sb. do rozpočtů obcí, krajů a samozřejmě větší část zůstane ve státním rozpočtu. Procentuální rozdělení sdílených daní (daň z příjmů fyzických a právnických osob, daň z přidané hodnoty) mezi státní rozpočet, rozpočet kraje a obce znázorňuje obrázek č. 6. Svěřené daně plynou do rozpočtu obce, se kterou jsou územně spjaté. Typickou svěřenou daní je daň z nemovitosti, protože celá část této daně plyne do rozpočtu obce, kde se daná nemovitost nachází.

Do státního rozpočtu plynou:

- část daně z příjmů FO ze závislé činnosti,
- část daně z příjmů FO vybíraná srážkou,
- část daně z příjmů FO samostatně výdělečně činných,
- část daně z příjmů PO,
- část daně z přidané hodnoty,
- část spotřební daně.

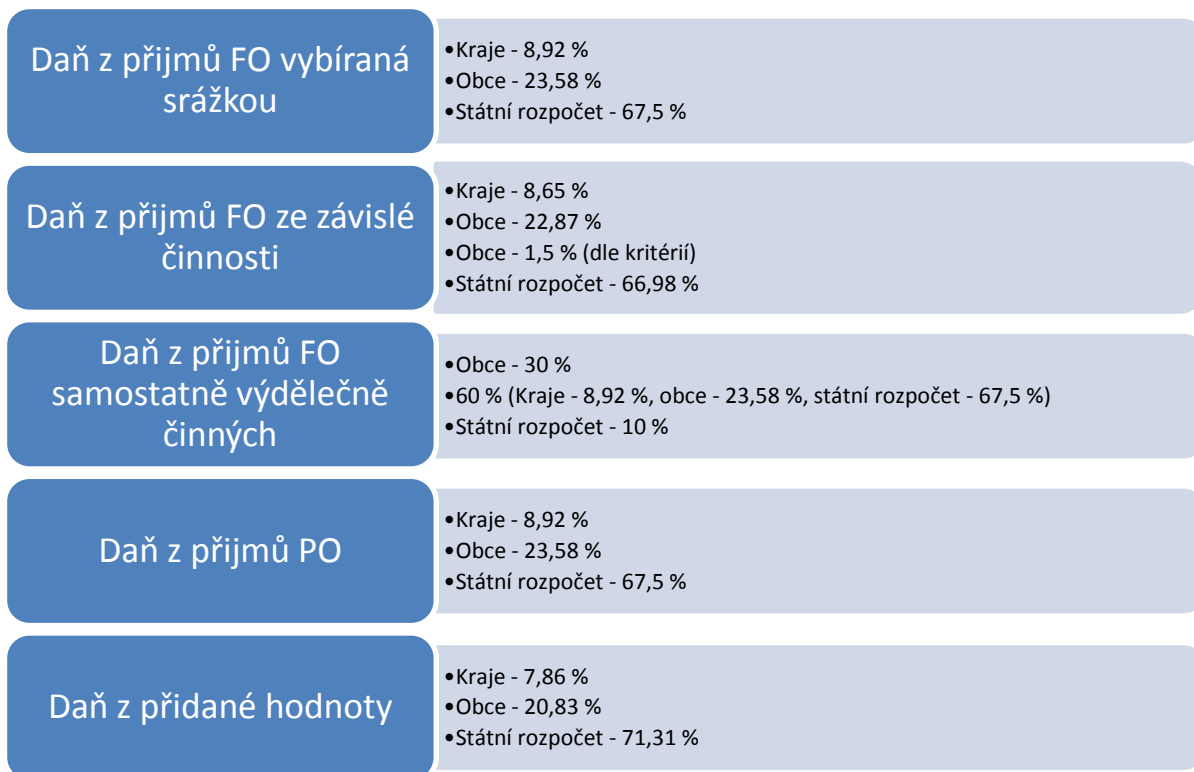
Do rozpočtů krajů plynou:

- část daně z příjmů FO ze závislé činnosti,
- část daně z příjmů FO vybíraná srážkou,
- část daně z příjmů FO samostatně výdělečně činných,
- část daně z příjmů PO,
- část daně z přidané hodnoty,
- 100 % daně z příjmů PO placená kraji.

Do rozpočtů obcí plynou:

- část daně z příjmů FO ze závislé činnosti,
- část daně z příjmů FO vybíraná srážkou,

- část daně z příjmů FO samostatně výdělečně činných,
- část daně z příjmů PO,
- část daně z přidané hodnoty,
- 100 % daně z příjmů PO placená obcemi,
- 100 % daně z nemovitostí.

Obrázek 6: Procentuální rozdělení sdílených daní

Zdroj: upraveno podle[9]

3 DOTAČNÍ FINANCOVÁNÍ OBCÍ V ČR

Obcím v ČR jsou přidělovány dotace na základě zákona o státním rozpočtu na příslušný rok, prostřednictvím všeobecné pokladní správy (VPS) státního rozpočtu, prostřednictvím jednotlivých ministerstev, ze státních mimorozpočtových fondů, od krajů, z Evropské unie (strukturální a jiné fondy) a také mimo jiné mimořádné dotace z kapitoly VPS¹⁸.

Dotace můžeme členit také na nárokové a nenárokové. Nárokové dotace jsou obcemi obdrženy i přesto, že obce o ně nezažádaly. Naproti tomu nenárokové dotace obce obdrží, pokud o ně zažádají a splní příslušná kritéria.

V následujících podkapitolách si podrobně rozebereme dotační financování obcí ČR od jednotlivých poskytovatelů.

3.1 Dotace na základě zákona o státním rozpočtu

Na základě zákona o státním rozpočtu se poskytují příspěvky na výkon státní správy a dotace na vybraná zdravotnická zařízení, které jsou vypláceny z kapitoly Všeobecné pokladní správy a jsou dotacemi nárokovými. Příspěvek na výkon státní správy je určen na částečnou úhradu výdajů spojených s výkonem státní správy, a to zejména mzdových a provozních výdajů, vázaných na zaměstnance, vykonávajícího státní správu. Není zúčtovatelný, což znamená, že nelze přesně stanovit, kolik času ze své pracovní doby úředník vykonával činnost spojenou se státní správou a kolik času strávil činnostmi spojenými se samosprávou obce. V případě, že by se stalo, že tato poskytnutá částka není vyčerpána, obce jí nemusejí vrátet. Dotace pro vybraná zdravotnická zařízení činí 93 068 Kč na jedno místo, jsou to dětské domovy pro malé děti do 3 let, tato dotace na rozdíl od příspěvku na výkon státní správy je zúčtovatelná¹⁹.

Konstrukce příspěvku na výkon státní správy obcím (kromě obcí s rozšířenou působností) pro rok 2015 se stanoví dle vzorce č. 1, kde výše příspěvku (P) se vypočítá jako součet částek vypočítaných dle rozsahu působnosti. Koeficienty A a B vyčteme z tabulky č. 1.

¹⁸ PROVAZNÍKOVÁ, R., SEDLÁČKOVÁ, O. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. Praha: Grada, 2009, s. 147-149.

¹⁹ Deník veřejné správy: *Zprávy Ministerstva financí ČR*. [online]. [cit. 2015-04-24]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/go/dokumenty/z_mf/rok_15/1_15/>.

$$P = \frac{B}{A + \sqrt{SO}} \times SO \quad (1)$$

kde: SO správní obvod vyjádřený počtem obyvatel;

A, B koeficienty.

Tabulka č. 1: Koeficienty A a B podle rozsahu přenesené působnosti

Rozsah působnosti	A	B
Základní působnost	37,19298422	6849363,486
Působnost matičního úřadu	156,5452076	15415649,93
Působnost stavebního úřadu	79,64388323	13651966,35
Působnost pověřeného obecního úřadu	294,0344543	30603755,44

Zdroj: [31]

Konstrukce příspěvku na výkon státní správy obcím s rozšířenou působností pro rok 2015 se stanoví dle vzorce č. 2 a 3, kde výše příspěvku se vypočítá jako součet částek vypočítaných dle těchto dvou vzorců. Koeficienty A, B a C jsou uvedeny v tabulce č. 2. Některé obce s rozšířenou působností mají zvláštní postavení, neboť výše jim poskytovaného příspěvku je v zákoně stanovena v Kč a tyto obce jsou v zákoně vyjmenovány (viz tabulka č. 3).

$$P_1 = \frac{B}{A + \sqrt{SO}} \times SO \quad (2)$$

kde: P_1 je výše příspěvku;

SO správní obvod vyjádřený počtem obyvatel;

A, B koeficienty.

$$P_2 = C \times \left(1 - \frac{SC}{SO}\right) \times SO \quad (3)$$

kde: P_2 je výše příspěvku;

SO správní centrum vyjádřené počtem trvale bydlících obyvatel obce;

C koeficient.

Tabulka č. 2: Koeficienty A, B a C podle rozsahu přenesené působnosti

Rozsah působnosti	A	B	C
Základní působnost	51,61623651	1049236,45	0
Působnost matričního úřadu	188,1550315	6129265,023	5139,847748
Působnost stavebního úřadu	52,36425042	4782091,854	9503,536255
Působnost pověřeného obecního úřadu	62,83943527	8737025,68	12115,63996
Působnost obce s rozšířenou působností	3,256188813	3857031,565	29827,05584

Zdroj: [31]

Tabulka č. 3: Výše příspěvku pro obce s rozšířenou působností se zvláštním postavením

Obce	Výše příspěvku v Kč
Brandýs nad Labem-Stará Boleslav	7 633 994
Černošice	7 633 994
Nýřany	7 633 994
Šlapanice	7 633 994
Brno	176 938 463
Ostrava	127 504 157
Plzeň	25 629 505

Zdroj: [31]

Zvláštní postavení má hlavní město Praha, které získává příspěvek na výkon přenesené působnosti podle § 31 odst. 2 zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů, kde se touto přenesenou působností rozumí přenesená působnost, která je svěřena orgánům obcí, orgánům obcí s pověřeným obecním úřadem a orgánům obcí s rozšířenou působností. *Výše příspěvku se stanoví na základě pevné sazby na každých 100 obyvatel trvale bydlících v území, v němž hlavní město Praha vykonává státní správu. Příspěvek je tedy násobkem pevné sazby a jedné setiny celkového počtu obyvatel v území. Sazba pro rok 2015 je stanovena, stejně jako v roce 2014, ve výši 61 063 Kč²⁰.*

Malé obce si často stěžují, že příspěvek na výkon státní správy je nedostačující a že tuto činnost musí dotovat ze svého rozpočtu. Těmto obcím dává za pravdu Analýza financování výkonu státní správy a samosprávných celků, kterou provedla Vysoká škola ekonomická v Praze. Obcím, vykonávajícím jen základní rozsah působnosti, je tato činnost kryta z 20,7 % (rok 2007), u obcí s matričním úřadem z 40,72 % (2007), u obcí se stavebním úřadem je to 50,45 % (2007), u obcí s pověřeným obecním úřadem 68,49 % (2007) a nejlépe jsou

²⁰ Zákon č. 345/2014 Sb. ze dne 10. prosince 2014, o státním rozpočtu České republiky na rok 2015. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2014, částka 138, s. 4630.

na tom obce s rozšířenou působností, kterým příspěvek pokryje 105,05 % nákladů na výkon státní správy²¹.

3.2 Dotace z Evropské unie

Prostřednictvím fondů usiluje Evropská unie o rovnoměrný hospodářský a společenský rozvoj všech svých členských států a jejich regionů. Pomocí politiky soudržnosti se rozdělují finanční prostředky, které jsou určeny ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů mezi členskými státy a jejich regiony. V letech 2010 – 2013 patřily mezi největší příjemce investičních dotací z fondů Evropské unie obce (41 % celkového objemu), kraje (33 %) a podnikatelé (20 %)²².

Pro statistické účely Evropského statistického úřadu, byly zřízeny územní statistické jednotky tzv. NUTS. Dříve na území ČR fungovaly NUTS od 0 až po 5 (NUTS 0 a I – území ČR, NUTS II – regiony soudržnosti, NUTS III – kraje, NUTS IV – okresy, NUTS V – obce), NUTS IV byly zrušeny a nahrazeny LAU 1 (Místní administrativní jednotka) a NUTS V byly rovněž zrušeny a nahrazeny LAU 2. ČR je relativně malý stát s malým počtem obyvatel oproti např. Německu, kde NUTS 0 označuje celý stát a NUTS I označuje jednotlivé spolkové země (jednotlivé úrovně NUTS jsou omezeny počtem obyvatel).

3.2.1 Fondy Evropské unie

Co se týká strukturálních fondů Evropské unie (EU), zaměříme se na následující 4 fondy. Prvním fondem je **Evropský fond pro regionální rozvoj** (ERDF), ze kterého jsou podporovány investiční projekty, jako jsou: budování silničních a železničních dopravních cest, investiční projekty spojené s ochranou životního prostředí (stavba čističek odpadních vod, kanalizací...), elektronizace veřejné správy a obnova a modernizace kulturních památek a sportovních areálů. Dalším strukturálním fondem je **Evropský sociální fond** (ESF), tento fond se zaměřuje na oblasti spojené se zaměstnaností a rozvojem lidských zdrojů. ESF financuje neinvestiční projekty (rekvalifikace nezaměstnaných, projekty na pomoc pro mladé, staré, zdravotně a tělesně postižené občany a pro etnické menšiny, jelikož tyto skupiny jsou na trhu práce znevýhodněné). Jako třetí fond zde uvedeme **Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova** (EAFRD). Jak již název napovídá, tento fond podporuje rozvoj venkova. EAFRD finančně podporuje zvýšení konkurenceschopnosti v oblasti zemědělství, snaží

²¹ Vysoká škola ekonomická: *Analýza financování výkonu státní správy a samosprávy územních samosprávných celků, která poskytne relevantní množství dat pro přípravu nového zákona o RUD*. [online]. 2010 [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <<http://kreg.vse.cz/wp-content/uploads/2010/01/Zprava-pro-MF-CR.pdf>>.

²² Obec a finance. Praha: Triada, 2014, roč. 19, č. 3, s. 25.

se o zlepšení jak životního prostředí, tak i kvality života na venkově. A jako poslední strukturální fond zmíním **Evropský námořní a rybářský fond** (EMFF). Tento fond podporuje jak vnitrozemský tak i námořní rybolov, modernizaci plavidel a další aktivity s tím spojené. Samozřejmě se také snaží chránit životní prostředí, a to zejména aby nedocházelo k drancování moří a vnitrozemských vodních toků. Nejdůležitějším investičním evropským fondem je **Fond soudržnosti** (FS, též Kohezní fond). Zásadní rozdíl oproti výše uvedeným fondům spočívá v tom, že tento fond finančně podporuje celé méně rozvinuté státy a ne regiony. Podporovány jsou investiční projekty, a to hlavně budování a modernizace dopravní struktury (tzv. transevropská dopravní síť, která má propojit celou Evropu, aby nedocházelo např. k tomu, že dálnice budou končit na hranicích) a opět ochrana životního prostředí a obnovitelné zdroje energie²³.

3.2.2 Programové období 2014-2020

V nedávno ukončeném programovém období 2007 – 2013 měla Česká republika k dispozici z evropských fondů 26,69 miliard eur²⁴. Bohužel nedokázala celou částku vyčerpat. Podle stavu k 31. lednu 2015 bylo proplaceno pouhých 72,7 %²⁵ této částky.

V novém programovém období 2014 – 2020 se naše republika musela nejdříve vypořádat s problémem tzv. služebního zákona, který začal platit v listopadu minulého roku a je účinný od 1. ledna 2015. EU požadovala po ČR udělat úpravy ve služebním zákonu, po jejichž provedení by pak mohla začít čerpat evropské peníze na roky 2014 – 2020. Evropská komise požadovala, aby byl ve služebním zákoně např. systém odměňování úředníků nebo princip zveřejňování výběrových řízení. Konkrétní parametry ale mají dát zákonu až prováděcí předpisy, které zatím neexistují (konec února 2015). Evropská komise nicméně potvrdila, že přijímá závazky naší vlády k dokončení úprav, ale má připomínky k OP Technická pomoc a OP Praha – pól růstu ČR, dalších 6 dotačních programů pro toto období lze poslat ke schválení. Prvním výzvy k předkládání projektů by měly být vyhlášeny na konci března či během dubna 2015.

Pro toto období byly v rámci regionální a strukturální politiky EU vymezeny následující dva cíle – Investice pro růst a zaměstnanost a Evropská územní spolupráce²⁶. V minulém

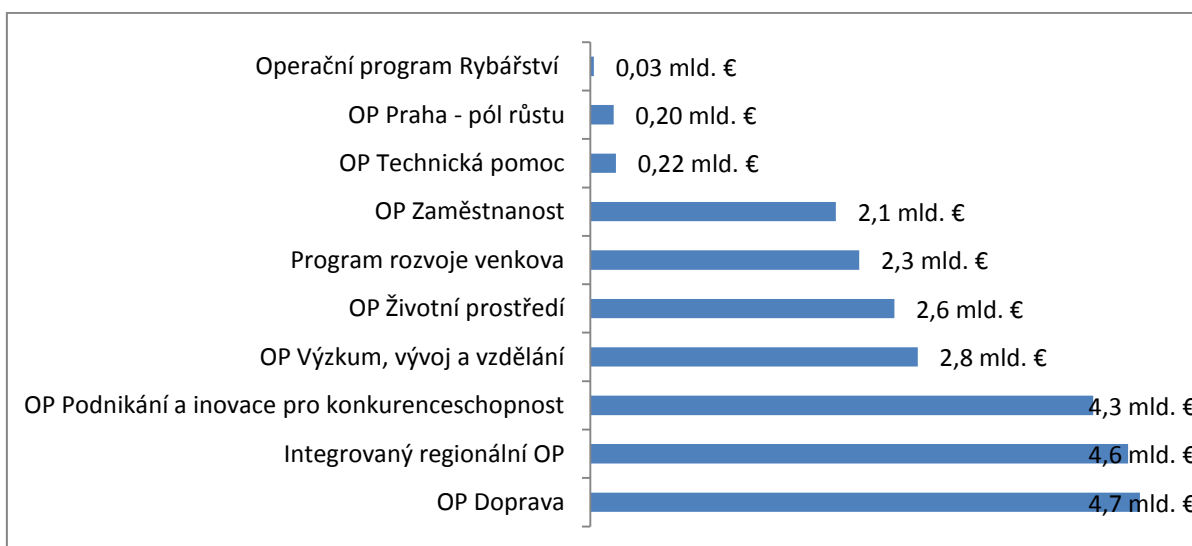
²³ Strukturální fondy EU: *Informace o fondech*. [online]. [cit. 2015-02-14]. Dostupné z: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>>.

²⁴ Strukturální fondy EU: *Programové období 2007-2013*. [online]. [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013>>.

²⁵ Strukturální fondy EU: *Aktuální pokrok v čerpání*. [online]. [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-o-cerpani/Mesicni-pokrok-v-cerpani>>.

programovém období byly stanoveny 3 cíle – Konvergence, Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a Evropská územní spolupráce). Další novinkou je rozdělení regionů EU do tří kategorií, a to: méně rozvinuté regiony (HDP regionu je nižší než 75 % průměru celé EU), přechodné regiony (HDP regionu je v rozmezí 75 – 90 % průměru celé EU) a více rozvinuté regiony (HDP regionu je vyšší než 90 % průměru celé EU)²⁷.

Na programové období pro roky 2014 – 2020 bylo pro Českou republiku vyčleněno 24 mld. eur (přesně 23,85 mld. eur). Nejvíce finančních prostředků bude poskytnuto na Operační program (OP) Doprava (4,7 mld. eur), dále Integrovaný regionální OP (4,6 mld. eur). Na třetím místě je OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (4,3 mld. eur). Z obrázku č. 7 je vidět, že důležitý OP Výzkum, vývoj a vzdělání, co se týče objemu prostředků, je až na čtvrtém místě s poměrně velkým odstupem na třetí operační program.

Obrázek 7: Objem prostředků vyčleněných na jednotlivé OP pro programové období 2014-2020

Zdroj: upraveno podle[28]

Usnesením vlády ČR č. 867 z 28. listopadu 2012, byly vymezeny následující programy pro období 2014-2020²⁸:

- Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost,
- Operační program Výzkum, vývoj a vzdělání,

²⁶ Ministerstvo pro místní rozvoj: *Příprava období 2014-2020*. [online]. [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: <<http://www.mmr.cz/cs/Evropska-unie/Kohezni-politika-EU/Kohezni-politika>>.

²⁷ Euroskop: *Regionální politika 2014-2020*. [online]. © 2005-15 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <<https://www.euroskop.cz/9197/sekce/regionalni-politika-2014-2020/>>.

²⁸ Strukturální fondy EU: *Programy pro programové období 2014-2020*. [online]. [cit. 2015-02-14]. Dostupné z: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Operacni-programy>>.

- Operační program Zaměstnanost,
- Operační program Doprava,
- Operační program Životní prostředí,
- Integrovaný regionální operační program,
- Operační program Praha – pól růstu ČR,
- Operační program Technická pomoc,
- Operační program Rybářství 2014-2020,
- Program rozvoje venkova,
- Operační program příhraniční spolupráce mezi Českou republikou a Polskou republikou,
- Operační program příhraniční spolupráce mezi Slovenskou republikou a Českou republikou,
- Operační program příhraniční spolupráce mezi Rakouskou republikou a Českou republikou,
- Operační program příhraniční spolupráce mezi Svobodným státem Bavorsko a Českou republikou,
- Operační program příhraniční spolupráce mezi Svobodným státem Sasko a Českou republikou,
- Program nadnárodní spolupráce Central Europe 2020,
- Operační program nadnárodní spolupráce Danube,
- Operační programy mezinárodní spolupráce,
- ESPON 2020,
- Operační program INTERACT III.

3.3 Ostatní poskytovatelé dotací

3.3.1 Všeobecná pokladní správa

Z kapitoly VPS, která spadá pod ministerstvo financí, jsou poskytovány dotace nejen v rámci souhrnného finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtům obcí a krajů, ale jsou také vypláceny mimořádné dotace a návratné finanční výpomoci, které slouží např.

na likvidaci následků povodní. VPS je mimo jiné spojována s tzv. „porcováním medvěda“. Porcováním medvěda bylo označováno projednávání státního rozpočtu (obvykle koncem roku) v Poslanecké sněmovně ČR, při kterém byly podávány pozměňovací návrhy rozpočtovým výborem sněmovny. Tyto návrhy byly připraveny na základě lobbystických jednání a týkaly se přerozdělování části prostředků na veřejně prospěšné projekty pro konkrétní žadatele. Jednání byla neprůhledná, protože byla neveřejná a nebyla ani stanovena kritéria pro hodnocení těchto projektů. Stávalo se, že každý politik upřednostňoval projekty pro region, kde se nacházeli jeho voliči. Nejvíce finančních prostředků se tímto způsobem rozdělilo v roce 2007, kdy byl ministrem financí Vlastimil Tlustý. Od roku 2010 k porcování medvěda již nedochází.

3.3.2 Ministerstva

Pokud se podíváme na poskytování dotací ministerstvy, pak největší objem dotací jde z kapitoly Ministerstva životního prostředí, a to 10,7 mld. Kč (většinou jde o investiční dotace, např. na vodohospodářské stavby, čistírny odpadních vod, kanalizace atd.). Na druhém místě se nachází Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (9,5 mld. Kč) a na třetím místě je Ministerstvo práce a sociálních věcí s 2,6 mld. Kč (viz tabulka č. 4). Ministerstvo práce a sociálních věcí poskytuje dotace na podporu aktivní politiky zaměstnanosti, projekty Evropské unie a další. Do roku 2011 objem prostředků v této kapitole byl větší, ale od 1. ledna 2012 bylo vyplácení některých sociálních dávek přesunuto na úřady práce.

Tabulka č. 4: Přehled o transferech a půjčkách přijatých obcemi a DSO ze státního rozpočtu a ze státních fondů v roce 2013 (v mil. Kč)

Kapitola	Celkem	z toho:		
		Neinvestiční	Investiční	Půjčky
Úřad vlády ČR	8,7	8,7		
Ministerstvo obrany	7,8	7,0	0,8	
Ministerstvo práce a sociálních věcí	2 613,6	2 586,2	27,4	
Ministerstvo vnitra	305,9	267,6	38,3	
Ministerstvo životního prostředí	10 678,6	612,7	10 065,9	
Ministerstvo pro místní rozvoj	2 546,4	898,5	1 647,9	
Ministerstvo průmyslu a obchodu	38,9	9,4	29,5	
Ministerstvo dopravy	953,6	642,3	311,3	
Ministerstvo zemědělství	1 368,3	194,3	1 174,0	
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	9 466,0	9 458,1	7,9	
Ministerstvo kultury	355,9	255,9	100,0	
Ministerstvo zdravotnictví	17,8	17,6	0,2	
Národní fond	97,7	16,6	81,1	
Operace státních finančních aktiv	136,2	23,5	112,7	
VPS – transfery v rámci souhrn. dotač. vztahu	8 241,7	8 241,7		
VPS – ostatní transfery	1 152,3	867,7	284,6	
Státní zemědělský intervenční fond	1 189,6	240,6	949,0	
Státní fond životního prostředí	848,1	25,3	644,6	178,2
Státní fond dopravní infrastruktury	527,7	119,5	408,2	
Státní fond rozvoje bydlení	31,9	22,4	0,1	9,4
Státní fond kinematografie	1,2		1,2	
Státní fond kultury	0,2	0,2		
Celkem	40 588,1	24 515,8	15 884,7	187,6

Zdroj: [10]

3.3.3 Státní mimorozpočtové fondy

O státních mimorozpočtových fondech můžeme obecně říci, že jsou zaměřeny na financování určité oblasti veřejného sektoru. V ČR máme následující státní mimorozpočtové fondy:

- Státní fond životního prostředí – SFŽP,
- Státní fond dopravní infrastruktury – SFDI,
- Státní fond rozvoje bydlení – SFRB,
- Státní zemědělský intervenční fond – SZIF,
- Státní fond kultury,

- Státní fond na podporu a rozvoj české kinematografie.

Hlavním úkolem **SFŽP** je podpora projektů sloužících k ochraně životního prostředí, je to např. podpora a financování výstavby kanalizací, čističek odpadních vod, ochrana ozónové vrstvy, zvýšení kvality ovzduší (třeba prostřednictvím výměny kotlů, které spalují tuhé palivo za nízkoemisní kotle), podpora systému, který řeší nakládání s autovraky. Tento fond také podporuje vzdělávání, osvětu a poskytuje poradenství v oblasti životního prostředí²⁹. **SFDI** financuje výstavbu, modernizaci, opravy a údržby nejen silnic a dálnic, ale také železničních dopravních cest a vodních cest. **SFRB** je fond, který poskytuje dotace na výstavbu, opravy a modernizace bydlení, a také poskytování nízkoúročných úvěrů pro mladé do 36 let a další³⁰. A posledním fondem, který jsem na úvodu zmiňoval je **SZIF**. Státní zemědělský intervenční fond mimo jiné podporuje rozvoj venkova, zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků, zvýšení konkurenceschopnosti všech druhů činností spojených se zemědělstvím atd.³¹

3.3.4 Kraje

Kraje jsou rovněž poskytovateli dotací pro obce. V rámci samostatné působnosti kraje jsou např. financovány projekty z Fondu kultury a obnovy památek, Fondu cestovního ruchu a podpory podnikání a také obcemi nejvíce využívaný Fond rozvoje obcí a měst. V rámci přenesené působnosti kraje financují např. místní sbory dobrovolných hasičů jednotlivých obcí (těmto dotacím se také říká průtokové, protože kraj tyto finanční prostředky dostane ze státního rozpočtu a dále je přeposílá jednotlivým obcím).

²⁹ Státní fond životního prostředí: *Stručně o Národních programech*. [online]. [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: <<https://www.sfzp.cz/sekce/163/strucne-o-narodnich-programech/>>.

³⁰ Státní fond rozvoje bydlení: *Programy*. [online]. [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: <<http://www.sfrb.cz/programy/>>.

³¹ Státní zemědělský intervenční fond: *Program rozvoje venkova na období 2014-2020*. [online]. [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: <<http://www.szif.cz/cs/prv2014>>.

4 ANALÝZA ROZPOČTU VYBRANÉ OBCE S DŮRAZEM NA DOTAČNÍ FINANCOVÁNÍ

Analýzu rozpočtu provedeme na středně velké Obci Starý Kolín. Na úvod této kapitoly si shrneme základní informace o obci a poté již přejdeme k samotným rozpočtům obce pro období 2001 – 2014.

Ze všeho nejdříve si ale povězme stručně o historii Starého Kolína. Tato obec je přibližně 750 let stará, první zmínka pochází z roku 1267, kdy byl zdejší kostel sv. Ondřeje vysvěcen. Nicméně okolí obce bylo osídleno již mnohem dříve, o čemž svědčí nález zlatých keltských mincí. Jak Starý Kolín, tak i město Kolín byly založeny Přemyslem Otakarem II., respektive německými kolonisty, kteří přišli na popud tohoto panovníka. Starý Kolín byl důležitou tepnou pro dodávky dřeva do Kutnohorských stříbrných dolů. Do Starého Kolína připlouvaly dřevěné vory až z Krkonoš, poté se z části dřeva vyrábělo dřevěné uhlí a z části dřevo bylo dopravováno uměle vybudovanými kanály do Kutné Hory.

4.1 Charakteristika obce

Obec Starý Kolín se nachází ve Středočeském kraji, okres Kolín, ve vzdálenosti 7 km východně od města Kolín. K 30. říjnu 2014 byl počet obyvatel 1588 (podle údajů z evidence obyvatel zdejšího obecního úřadu). Katastrální území obce činí 879 ha. Hlavní železniční trať prochází středem obce a rozděluje ji na 2 části: Bašta (na severu) a Starý Kolín (na jihu). Co se týká vybavenosti obce, najdeme zde pobočku České pošty ve stejné budově jako je obecní úřad, v obci se nacházejí ordinace praktického lékaře a zubaře. Jak jsem již zmínil, obcí vede hlavní železniční trať Praha – Pardubice – Česká Třebová. Dále je zde vybudován vodovod, zaveden plyn, vybudována dešťová a splašková kanalizace společně s čističkou odpadních vod. V říjnu 2014 byl také spuštěn provoz sběrného dvora, kde místní občané mohou zadarmo nechat nebezpečný odpad, vysloužilé elektrospotřebiče, papír, sklo a plasty. Mimo jiné se nachází v obci také Kulturní dům, za nímž můžeme najít dětské hřiště, sportovní hřiště, atletický ovál a tenisové kurty. Na severním konci obce je fotbalové hřiště a za obcí v lese střelnice společně s loděnicí a prostorem pro výcvik psů.

Obecní úřad je zřizovatelem mateřské a základní školy. Mateřská škola má 3 oddělení, každé oddělení má kapacitu 24 dětí, tedy celkem 72 dětí. Třetí oddělení, nacházející se v budově základní školy, slouží pro děti předškolního věku. Základní škola má 9 tříd.

V obci pracuje mnoho sportovních klubů a spolků, např. vodáci, fotbalisté, myslivci, rybáři, kynologové, Junáci, zahrádkáři, lukostřelci, tenisté a dobrovolní hasiči.

Největším zaměstnavatelem v obci je mateřská a základní škola, která zaměstnává 37 lidí. Dalším významným zaměstnavatelem je AIS s.r.o., který zaměstnává už jen okolo 30 lidí, dříve zde pracovalo více lidí, ale tato firma se pomalu přesouvá do Velkého Oseka. Firma AIS s.r.o. se specializuje na výrobu a montáž plastových a pryžových součástí pro využití v automobilovém průmyslu. Dále se zde nachází firma Geotek spol. s r.o., která má 22 stálých zaměstnanců a desítky externích spolupracovníků. Tato firma vyrábí, instaluje a provádí servis chladících a klimatizačních zařízení. V okolí obce jsou také známé 2 firmy produkující kysané zelí, a to Zelik a Baše a spol s.r.o. Druhá zmiňovaná firma provozuje každé léto samosběr jahod na polích v okolí obce.

4.2 Správa obce a její orgány

Starý Kolín je obec tzv. I. stupně, tudíž vykonává přenesenou působnost jen v základním rozsahu, např. provádí evidenci obyvatel, rušení trvalého pobytu, přestupkovou agendu a CZECHPOINT. Díky CZECHPOINTu můžou lidé získat výpis z katastru nemovitostí, výpis z obchodního, živnostenského, insolvenčního rejstříku, výpis z rejstříku trestů nebo výpis bodového hodnocení osoby a další.

Obec vede starosta a jeden jeho zástupce – místostarosta. Pro volební období 2014 – 2018 byl stanoven předchozím zastupitelstvem počet 11 zastupitelů (Obec Starý Kolín je v kategorii 500 – 3000 obyvatel a proto může počet zastupitelů být v rozmezí 7 – 15). Minulé volební období (2010 – 2014) byl počet zastupitelů 13. Podle zákona jsou zřízeny finanční a kontrolní výbor.

Obecní úřad také zaměstnává účetní a úředníci v podatelně (stará se o pokladnu, vybírá místní poplatky, vykonává agendu spojenou s přenesenou působností a vyřizuje poštu). Mezi další zaměstnance můžeme zařadit 5 zaměstnanců, kteří se starají o veřejnou zeleň, čistotu obce, chod sběrného dvora i kanalizaci atd.

4.3 Příjmy a výdaje Obce Starý Kolín 2001 – 2014

Celkové příjmy do rozpočtu Obce Starý Kolín se v letech 2001 – 2005 pohybovaly zhruba v rozmezí 11 – 13,5 milionu korun, s výjimkou v roce 2002, kdy příjmy tvořily skoro 20,5 milionu korun. V tomto roce byly příjmy ovlivněny především prodejem akcií a podílových listů za více jak 6,5 mil. Kč. V období 2006 – 2009 příjmy činily

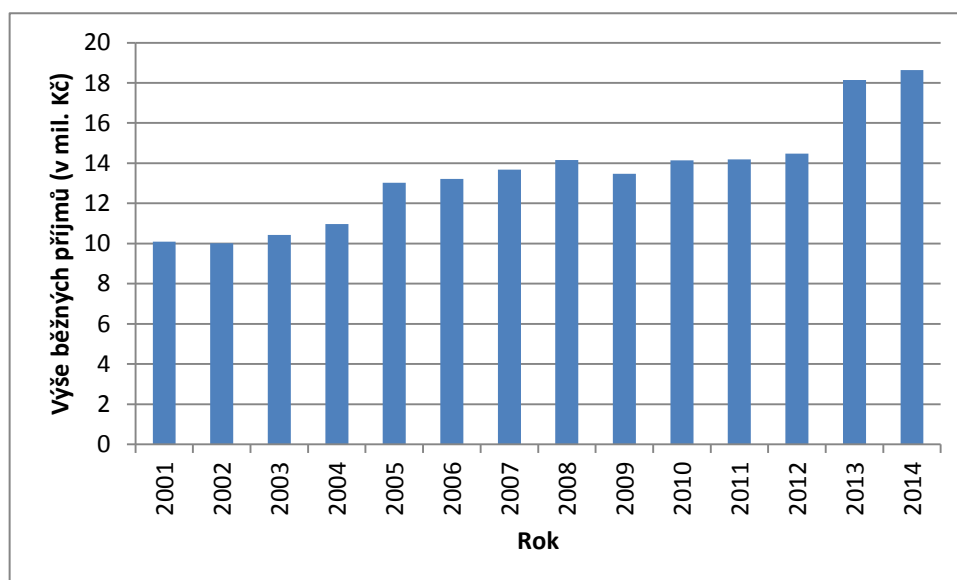
zhruba 14 až 15,5 mil. Kč. Od roku 2010 do roku 2014 jsou příjmy ovlivněny dotacemi. Například v roce 2013 celkové příjmy obce činily skoro 107 mil. Kč, z této částky byly dotace necelých 88,6 mil. Kč (výstavba kanalizace a čistírny odpadních vod, zateplení mateřské a základní školy, mimořádné dotace na likvidaci škod spojených s povodní, více v podkapitole 4.4 Dotace), z těchto 88,6 mil. Kč bylo pouze 284 300 Kč získáno jako dotace nároková (příspěvek na výkon státní správy) a zbylé jako nenárokové dotace. Pro lepší představu jsou celkové příjmy a výdaje za sledované období znázorněny v tabulce č. 5.

Tabulka č. 5: Celkové příjmy a výdaje a saldo Obce Starý Kolín v Kč pro období 2001 – 2014

Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Celkové příjmy	13 794 981	20 399 917	12 560 226	11 319 229	13 545 244
Celkové výdaje	9 527 985	21 894 354	11 312 371	11 234 166	15 892 245
Saldo	4 266 996	-1 494 437	1 247 855	85 063	-2 347 001
Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Celkové příjmy	15 396 857	14 448 217	14 884 682	13 737 691	20 042 788
Celkové výdaje	13 189 803	10 957 378	13 652 926	16 949 689	20 011 626
Saldo	2 207 054	3 490 839	1 231 756	-3 211 998	31 162
Rok	2011	2012	2013	2014	
Celkové příjmy	18 688 079	46 131 494	106 752 839	40 201 674	
Celkové výdaje	14 005 675	47 514 558	124 621 392	41 503 030	
Saldo	4 682 404	-1 383 064	-17 868 553	-1 301 356	

Zdroj: vlastní zpracování

Zajímavé bude, pokud si z celkových příjmů vyčleníme běžné příjmy. Do běžných příjmů řadíme daňové (např. daně z příjmů, majetkové daně, poplatky atd.) a nedaňové příjmy (příjmy z vlastní činnosti, příjmy z pronájmu, úroky, dividendy atd.). Běžné příjmy tvoří podstatnou část celkových příjmů, až na již zmiňovaný rok 2002. Dále v letech 2012 až 2014 největšími příjmy do rozpočtu byly dotace. Jak je patrné z obrázku č. 9, došlo v roce 2005 k nárůstu běžných příjmů především díky lepšímu výběru daní, a to zejména DPH, daně z příjmů osob samostatně výdělečně činných a daně z nemovitostí. Ostatní položky běžných příjmů rostly proporcionálně ve srovnání s předchozími lety. Před nárůstem v roce 2005 činily běžné příjmy 10 – 11 mil. Kč a poté do roku 2012 se z 13 mil. Kč postupně zvyšovaly na 14,5 mil. Kč. V roce 2013 díky novele zákona o rozpočtovém určení daní se příjmy zvýšil o více jak 3,5 mil. Kč.

Obrázek 8: Vývoj běžných příjmů Obce Starý Kolín

Zdroj: vlastní zpracování

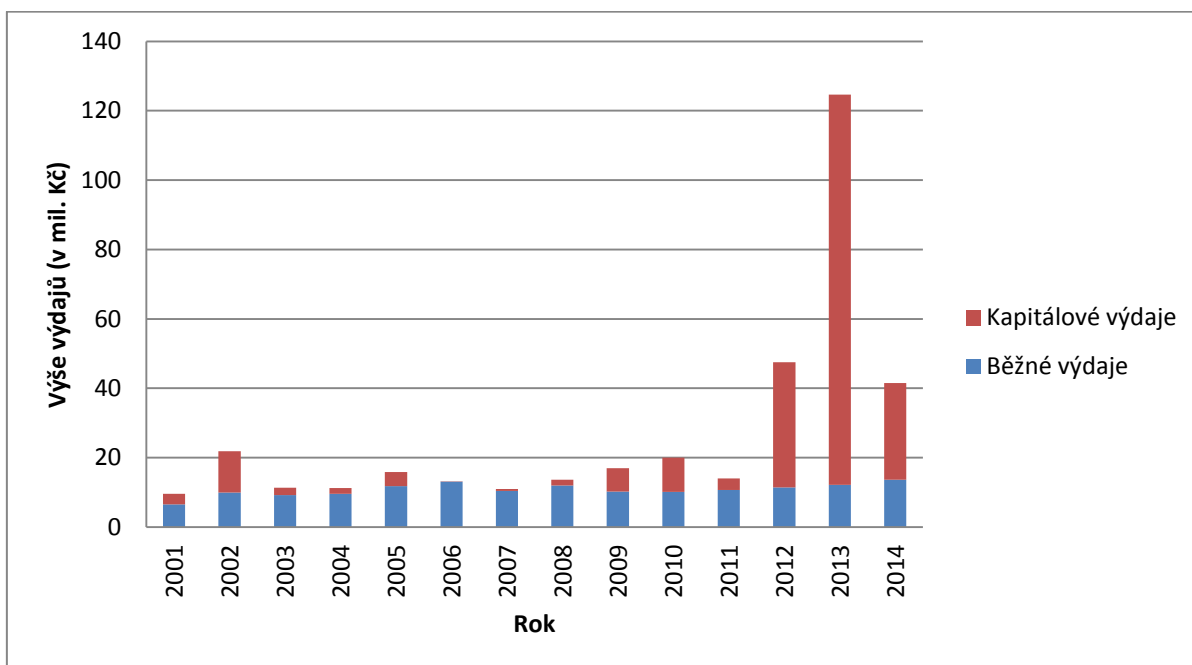
Rozebereme-li si kapitálové příjmy, zjistíme, že největší podíl kapitálových příjmů na celkových byl v roce 2002 (40 %). Tyto příjmy sestávaly z prodeje akcií a podílových listů v hodnotě více jak 6,5 mil. Kč, z prodeje plynovodní sítě (1,5 mil. Kč) a prodeje pozemků (cca 140 000 Kč). Druhý nejvyšší kapitálový příjem byl v roce 2001 (23 % z celkových příjmů). Toto bylo ovlivněno poskytnutím příspěvků od občanů na pořízení dlouhodobého majetku (zřízení plynových přípojek k jednotlivým nemovitostem) ve výši téměř 3 milionů korun. V dalších letech sledovaného období kapitálové příjmy byly menší jak 15 % z celkových příjmů pro každý rok. Tabulka č. 6 znázorňuje výši běžných a kapitálových příjmu za sledované období.

Tabulka č. 6: Běžné a kapitálové příjmy Obce Starý Kolín pro roky 2001 – 2014 (v Kč)

Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Běžné příjmy	10 094 136	10 007 831	10 431 085	10 969 697	13 019 964
Kapitálové příjmy	3 226 429	8 202 885	1 806 170	9 773	32 290
Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Běžné příjmy	13 219 952	13 677 740	14 157 700	13 468 715	14 140 826
Kapitálové příjmy	1 704 973	405 000	0	58 559	10 110
Rok	2011	2012	2013	2014	
Běžné příjmy	14 185 913	14 483 320	18 137 776	18 642 860	
Kapitálové příjmy	2 668 530	75 500	29 720	13 630	

Zdroj: vlastní zpracování

Z rozpočtů Obce Starý Kolín za sledované období zjistíme, že mezi největší běžné výdaje patřily výdaje na mateřskou a základní školu (cca 2 – 2,5 milionu korun). Tyto prostředky sloužily k financování provozu a opravám. Dalšími velkými položkami mezi běžnými výdaji byly: odpady (pod touto položkou se skrývají náklady spojené s likvidací nebezpečných odpadů, komunálního odpadu a ostatních odpadů, jako je např. bioodpad, tříděný odpad), veřejná zeleň (kromě mzdových nákladů a pojistného zaměstnanců sem patřily náklady na pohonné hmoty, materiál, opravy techniky, údržbu zeleně, školení pracovníků a jiné), místní správa (platy zaměstnanců, náklady na energie, náklady za právní služby, školení, bankovní poplatky, aktualizace počítačových programů, náklady na chod kamerového systému atd.) a zastupitelstvo (náklady na odměny zastupitelům včetně odvodů, školení, cestovného a pojištění). Grafické znázornění běžných a kapitálových výdajů viz obr. č. 9.

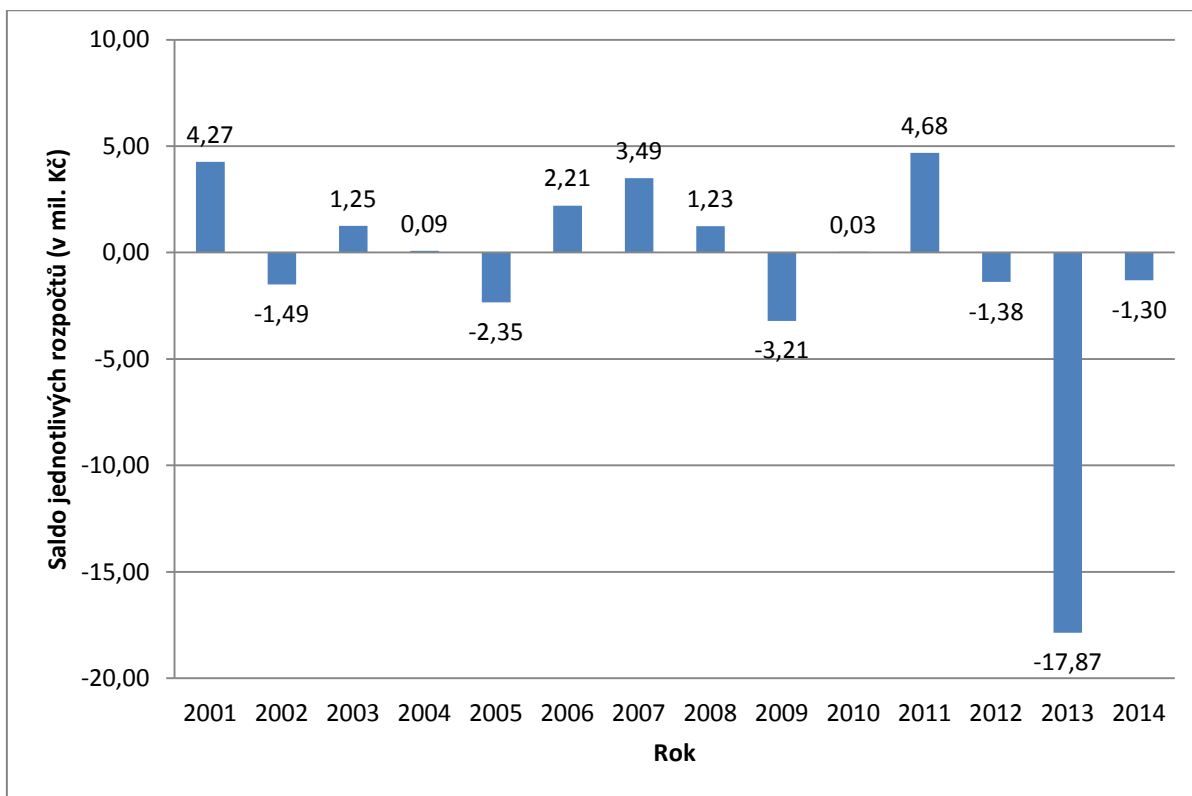

Obrázek 9: Vývoj běžných a kapitálových výdajů Obce Starý Kolín

Zdroj: vlastní zpracování

V popisovaných letech 2001 – 2014 pouze šestkrát obec hospodařila se ztrátou, a to v letech 2002, 2005, 2009, 2012, 2013 a 2014 (více obr. č. 10). Výpadek v rozpočtu v roce 2002 byl zapříčiněn několika faktory. V příjmech obec obdržela nižší DPH a poplatky za komunální odpady a došlo k rozdělení příjmů za prodej plynovodní sítě do dvou let (původně se počítalo s prodejem pouze v roce 2002). Ve výdajích byly vyšší náklady na komunikace (výstavba mostu přes Mlýnský náhon, rekonstrukce ulic a chodníků) a náklady spojené s výkupem pozemků. V roce 2005 příčinami schodku rozpočtu byly větší náklady v položce komunikace (budování chodníků, předláždění náměstí, opravy komunikací), pitná voda (rekonstrukce

technologie v úpravě pitné vody), odpadní voda (oprava betonové hráze vodní nádrže, zatrubnění a opravy dešťové kanalizace), stavba běžecké dráhy za kulturním domem, stavba trafostanice (cca 1,2 mil. Kč) a ztrátová hospodářská činnost obce. Od poloviny roku 2005 do poloviny roku 2007 obec provozovala hospodářskou činnost – jednalo se o provoz obecního vodovodu a úpravny vody. Od poloviny roku 2007 vodárnu a vodovodní řady obec pronajímá soukromé firmě, zabývající se vodohospodářskou činností. Důvodem pro pronájem bylo zejména to, že obec neměla žádné technické zázemí pro provozování této činnosti (nedostatečný počet zaměstnanců, v případě havárie obec nevlastnila žádnou cisternu, v které by mohla přistavit pitnou vodu pro občany). Dalšími důvody bylo, že provozování vodovodu byla ztrátová činnost (např. v roce 2005 příjmy z této činnosti činily 356 051 Kč, ale výdaje se vyšplhaly na 900 980 Kč). Rovněž bylo potřeba provést dekontaminaci budovy vodárny a následnou rekonstrukci elektroinstalace v celé budově. I po pronájmu se podařilo obci udržet cenu vodného mezi nejnižšími v okrese. V roce 2009 byl rozpočet ve ztrátě 3 211 998 Kč proto, že obec sice měla rozhodnutí a smlouvu o přidělení dotace pro nákup nákladního automobilu na svoz bioodpadu, kontejnerů na tříděný odpad a štěpkovače (na podzim 2009), ale finanční prostředky od SFŽP obec dostala až další rok na jaře, tudíž část nákladů uhradila prozatím z vlastních prostředků, protože vše se vyrábělo na zakázku. Dále tento rok došlo k budování části dešťové kanalizace a k nárůstu nákladů v oblasti komunikací (budování chodníků, doplatek na pořízený traktůrek, sloužící k údržbě komunikací, nákup a přestavba budovy, která nyní slouží jako dílny a zázemí pro uskladnění techniky na údržbu komunikací). Pro období 2012 – 2014 je samozřejmě jasné, že obec byla ve ztrátě, protože za prvé realizovala více projektů a největší zátěží bylo vybudování splaškové kanalizace s čističkou odpadních vod, kdy obec se musela na dotaci částečně podílet (10 %) a některé náklady obci nebyly uznané. Pro tato účely obec použila prostředky z přebytků rozpočtů minulých let a také bankovní úvěrem ve výši 25 500 000 Kč.

Obrázek 10: Saldo jednotlivých rozpočtů v letech 2001 – 2014

Zdroj: vlastní zpracování

4.4 Dotace

V letech 2001 – 2009 se nedařilo s výjimkou roku 2002 získávat dotace³² (celkové částky získaných dotací a procentuální výše těchto dotací z celkových příjmů Obce Starý Kolín nalezneme v tabulce č. 7). Obec získávala pouze nárokové dotace (dotace na výkon státní správy) nebo dotace od okolních obcí za žáky chodící do Základní školy ve Starém Kolíně, dále dotace pro sbor dobrovolných hasičů a na konání voleb. V letech 2001 až 2009 obec získávala dotace na výkon státní správy od cca 185 000 Kč do 260 000 Kč, poté došlo k navýšení této částky krajem v roce 2010 na 635 000 Kč, což obec vítala a v následujících dvou letech tato nároková dotace činila cca 535 000 Kč pro každý rok. V roce 2013 ale došlo ke snížení této dotace na necelých 285 000 Kč, protože kraj už si nemohl dovolit takto štědře finančně podporovat obce. V roce 2002 obec získala finanční prostředky na rekonstrukci mostu přes Mlýnský náhon (více jak 1,7 mil. Kč). Díky dobrému vedení obce a aktivnímu přístupu k získávání dotací se v letech 2010 – 2014 dařilo získávat dotace, což je patrné i z obrázku č. 11. V roce 2010 byly z evropských fondů a SFŽP poskytnuty prostředky

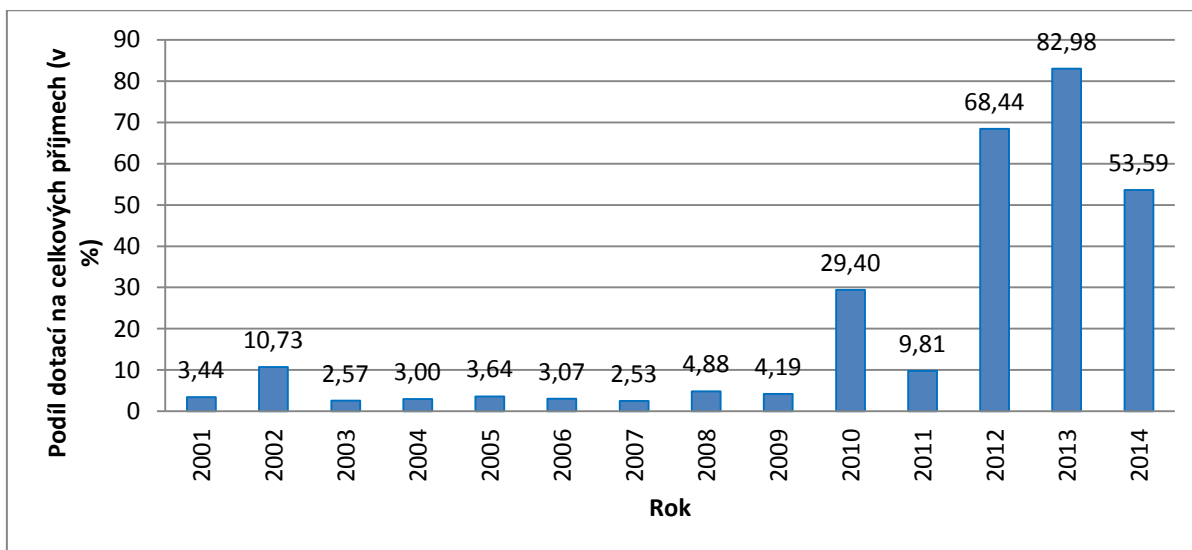
³² Pro roky 2002 až 2004 jsme do dotací (tudíž i do celkových příjmů a výdajů) nezapočítali průtokovou dotaci poskytovanou ze státního rozpočtu na provoz základní a mateřské školy (v roce 2002 – 4,9 mil. Kč, 2003 – 5,9 mil. Kč a 2004 – 6,3 mil. Kč), dále v roce 2011 do dotací jsme opět nezapočítali průtokovou dotaci ve výši 478 115 Kč a v roce 2012 průtokovou dotaci 318 743 Kč.

na pořízení štěpkovače, nákladního automobilu na svoz bioodpadu a kontejnerů na tříděný odpad v celkové výši 4 455 438 Kč. Mimo jiné tento automobil se musí podle jedné z podmínek dotace využívat alespoň 5 let na stanovený účel, což je svoz bioodpadu. Audit ze SFŽP, který proběhl po pěti letech, konstatoval, že obec dotaci využila k danému účelu a vše zadministrovala v pořádku. O rok později byla největším projektem v obci stavba dětského hřiště za Kulturním domem, která byla financována Krajským úřadem Středočeského kraje (KÚSK) ve výši 1 098 000 Kč (první část dotace). V roce 2012 bylo v obci realizováno více projektů. Za prvé Krajský úřad Středočeského kraje poslal druhou část dotace na dětské hřiště (1,7 mil. Kč) a první část peněžních prostředků na zateplení mateřské školy (2,3 mil. Kč). Byla zahájena výstavba splaškové kanalizace a čistírny odpadních vod (ČOV), jež byla financována z evropských fondů a SFŽP. Pro tento rok bylo poskytnuto 26,9 milionu korun. Následující rok byla KÚSK proplacena druhá část na zateplení mateřské školy ve výši 756 889 Kč, SFŽP poskytl dotace na dva projekty. Na zateplení základní školy v celkové výši 3,9 milionu korun (fotografie mateřské a základní školy před a po zateplení nalezneme v příloze A) a další část finančních prostředků na výstavbu kanalizace a ČOV ve výši 82 milionu korun). V roce 2013 se obcí prohnala velká povodeň. Po povodních byly od KÚSK proplaceny prvotní náklady na povodně 664 tisíc korun a neinvestiční dotace a dary pro hasiče k pokrytí nákladů po povodních více jak 490 tisíc korun. Výše dotací v korunách, jakož i procentní výše dotací z celkových příjmů obce, znázorňuje tabulka č. 7. V roce 2014 obdržela zbytek finančních prostředků na kanalizaci a ČOV (více jak 17 milionů korun), dalším realizovaným projektem byla na podzim výstavba sběrného dvora za 2,9 milionu korun.

Tabulka č. 7: Dotace pro Obec Starý Kolín v letech 2001 – 2014

Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Dotace (v Kč)	474 416	2 189 201	322 971	339 759	492 990
Dotace (v %)	3,44	10,73	2,57	3,00	3,64
Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Dotace (v Kč)	471 932	365 477	726 982	575 509	5 891 853
Dotace (v %)	3,07	2,53	4,88	4,19	29,40
Rok	2011	2012	2013	2014	
Dotace (v Kč)	1 833 636	31 572 674	88 585 342	21 545 184	
Dotace (v %)	9,81	68,44	82,98	53,59	

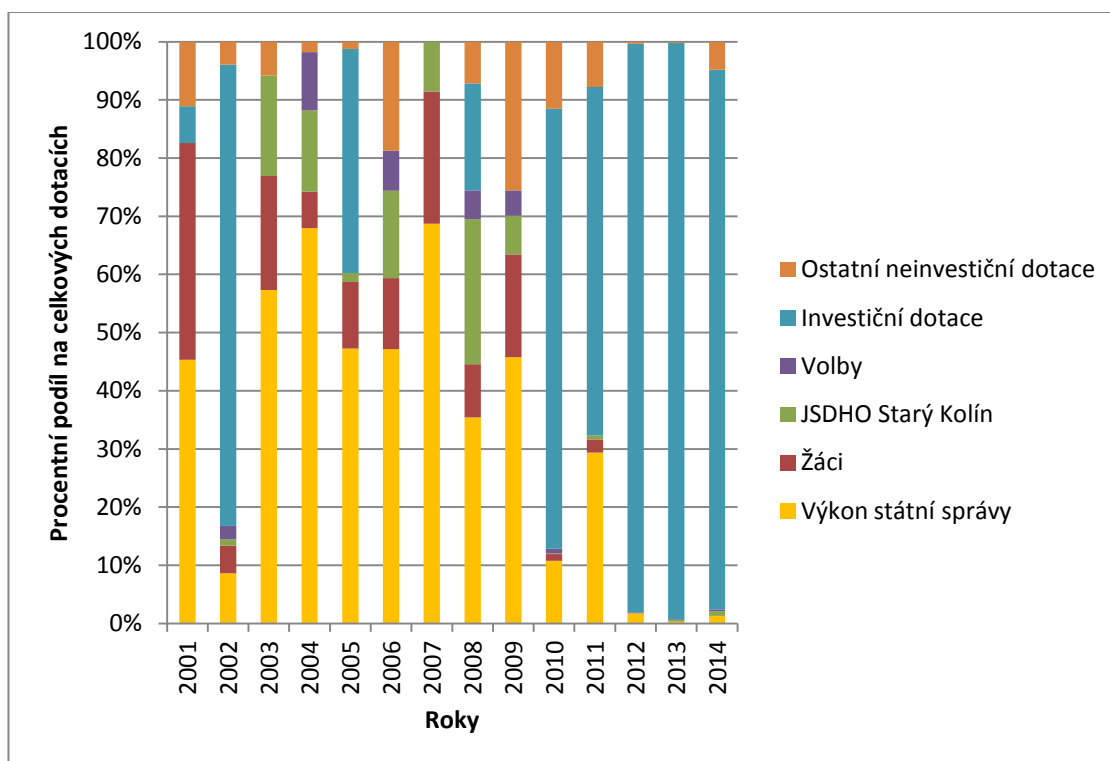
Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 11: Přijaté dotace v letech 2001 – 2014

Zdroj: vlastní zpracování

Procentní podíl 4 nejvíce se opakujících dotací, investičních a ostatních neinvestičních dotací na celkových dotacích za sledované období 2001 – 2014 znázorňuje obrázek č. 12.

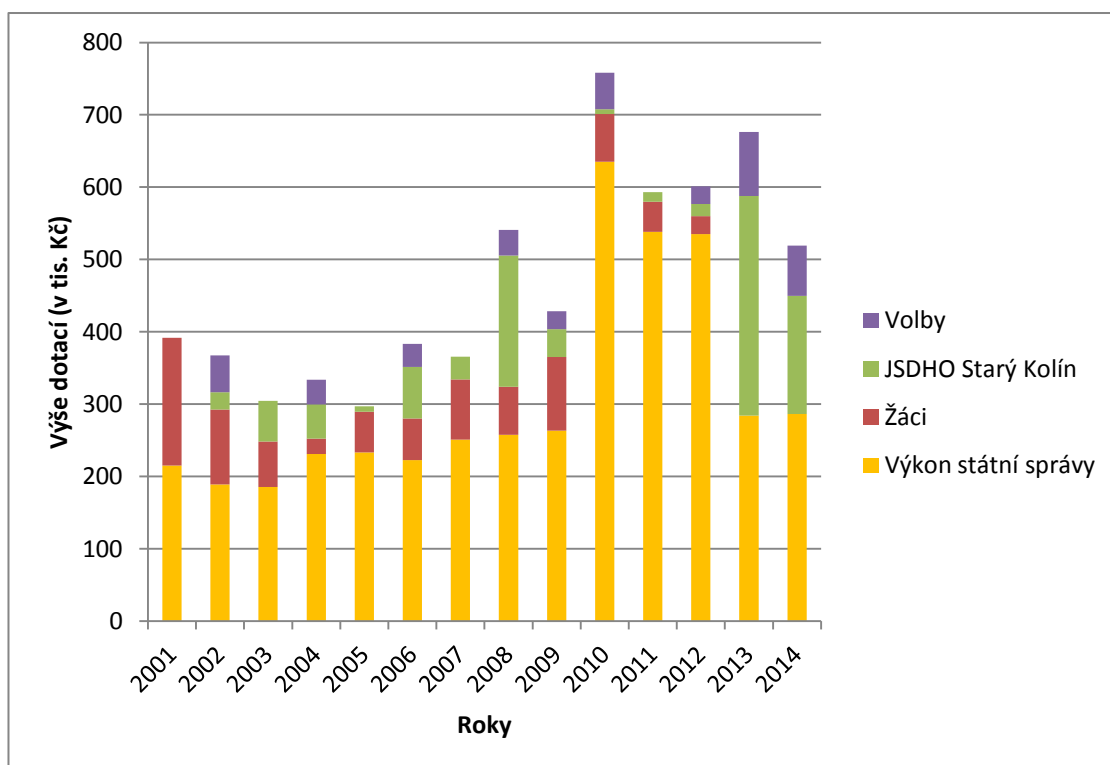

Obrázek 12: Procentní podíl jednotlivých druhů dotací na celkových dotacích v letech 2001 – 2014

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek č. 13 zobrazuje výše nejvíce se vyskytujících dotací v rozpočtu Obce Starý Kolín v letech 2011 – 2014. Jak si můžeme všimnout od roku 2013 nedostává obec dotace od okolních obcí za žáky chodící do Základní školy ve Starém Kolíně. Tento fakt byl

zapříčiněn novelou zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní. Nově byl přidán parametr, který zohledňuje počet dětí v mateřských školách a počet žáků v základních školách zřizovaných obcemi. Tento parametr má váhu 7 %. Pro rozdělování sdílených daní mezi obce slouží ještě 3 další parametry, a to výměra katastrálního území obce (váha 3 %), prostý počet obyvatel (váha 10 %) a násobky postupných přechodů (váha 80 %). Současně s novelou zákona o rozpočtovém určení daní došlo ke změně zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon, kde došlo ke zrušení povinnosti, aby obce platily za žáky obci, která zřizuje mateřskou či základní školu, kterou navštěvují.

Obrázek 13: Výše nejvíce se vyskytujících dotací pro roky 2001 – 2014

Zdroj: vlastní zpracování

V příloze B nalezneme přehlednou tabulku, kde jsou popsány jednotlivé dotace a jejich výše pro každý jednotlivý rok za období 2001 – 2014.

5 ANALÝZA EFEKTIVNOSTI VYBRANÉHO DOTAČNÍHO PROJEKTU

Pro zhodnocení efektivnosti vybraného dotačního projektu byl vybrán největší projekt, který se v obci Starý Kolín realizoval, a to výstavbu splaškové kanalizace a čistírny odpadních vod. Nutno dodat, že dotaci na tento projekt získal Starý Kolín, ale kromě něho je k čistírně odpadních vod připojena i nedaleká malá Obec Hlízov.

Před výstavbou splaškové kanalizace byly odpadní vody zachycovány v bezodtokových jímkách a následně vyváženy na zemědělsky využívané pozemky. Na veřejný vodovod je v současné době napojeno kolem 70 % domácností v obci, zbylých 30 % využívá vlastní studně. Co se týče dešťové vody, ta je odváděna dešťovou kanalizací do místní vodoteče. Téměř všechny úseky dešťové kanalizace jsou ve špatném technickém stavu, a tudíž nebyla možnost ji využívat pro splaškovou kanalizaci.

Základní škola a okolní přilehlé bytové domy byly připojeny k malé čistírně odpadních vod, která stála za školou. Po napojení školy a bytových domů na kanalizaci, byla malá čistírna odpadních vod zbourána a na jejím místě bylo vybudováno parkoviště pro automobily učitelského sboru.

Výstavba kanalizace společně s ČOV byla nezbytně nutná z hlediska dalšího rozvoje Starého Kolína, splašková kanalizace byla poslední inženýrskou sítí, která v obci ještě nebyla. Kanalizace je také pozitivem pro možné nové obyvatele Starého Kolína. Jelikož se obec nachází v Polabské nížině, není zde dostatečný sklon terénu pro využití gravitační kanalizace. Výběr typu kanalizace dále ovlivnily písčité náplavy (v hloubce 2 – 3 metry) a rozptýlenost zástavby. Proto bylo rozhodnuto, že se vybuduje tlaková kanalizace, která funguje na principu přetlaku uvnitř potrubí.

5.1 Technický popis kanalizace a ČOV

Výstavba splaškové kanalizace probíhala od listopadu 2012 do června 2014. Kanalizace je cca 20 km dlouhá, z toho je 11 423 m hlavních řadů tlakové kanalizace o průměru 50 – 160 mm a 8 575,5 m podružných tlakových řadů o průměru potrubí 40 mm³³. Ke kanalizaci je celkem připojeno 97 % domácností, což znamená 527 domácností, z toho 344 ve Starém Kolíně a 183 na Baštách. Domácnosti, které se nepřipojily ke kanalizaci, zachytávají odpadní vody v bezodtokových jímkách, které jsou následně vyváženy na ČOV k likvidaci. Potrubí se nachází v nezámrazné hloubce 1,2 m. Provedení samotné stavby hlavních kanalizačních

³³ Interní dokumenty Obce Starý Kolín

řadů muselo být detailně naplánováno a provedeno, protože se pod povrchem místních komunikací nacházejí telekomunikační a elektrické kabely, vodovod, plynovod a v některých částech obce i dešťová kanalizace.

Pro lepší představu si uvedeme velice stručně, jak vše funguje. Z domu vede odpadní trubka, která ústí do plastové šachty, která má válcový tvar. V této šachtě se nachází čerpadlo s řezacím zařízením, které je uvedeno do chodu plovákem při určité hladině odpadních vod. Tato voda je hnána čerpadlem do menší trubky, která vede pod povrchem pozemku až do hlavního kanalizačního řadu. Tyto hlavní kanalizační řady se nacházejí pod povrchem místních komunikací a ústí do ČOV.

Čistírna odpadních vod je dimenzována pro 1950 ekvivalentních obyvatel (EO). Toto číslo je stanoveno s ohledem na počet obyvatel, a jakou část dne stráví v obci, velikost firem, které se zde nacházejí, dále přítomnost mateřské a základní školy apod. Ve Starém Kolíně je 1 588 obyvatel a v obci Hlízov žije 548 obyvatel³⁴. Pro čistírnu byl vybrán dobře přístupný pozemek, nacházející se mimo zástavbu a chráněný clonou listnatých stromů. Samotná ČOV se skládá ze 3 částí, a to z provozní budovy, biologické jednotky OMS Simplex a kalojemu. Jedná se o mechanicko-biologickou čistírnu odpadních vod s nitrifikací. *Během čistícího procesu slouží částice a látky ve vodě rozpuštěné jako potrava pro mikroorganismy, které jsou přeměňovány v novou biomasu. Ostatní látky se během tohoto metabolického procesu přeměňují hlavně na vodu a CO². Aktivovaný kal se usazuje v dosazovací nádrži – separuje se od vyčištěné vody, která je z povrchu dosazováku svedena do odtoku. Zahuštěný aktivovaný kal, usazený ve spodní části dosazováku, se vrací zpět do aktivace. Přebytečný kal, který vzniká v důsledku růstu biomasy, je periodicky přečerpáván do kalového sila. V kalovém silu se kal vlivem gravitace zahustí na cca 3 – 4 % a odsadí se kalová voda, která je odváděna zpět do biologické jednotky. Vzhledem k dlouhé době zdržení a vysokému stáří kalu je přebytečný kal stabilizovaný – nezapáchá a není třeba ho dále biologicky upravovat. Zdrojem vzduchu jsou dmyhadla. Přebytečný kal je uskladňován v zásobnících, kde dochází k jeho provzdušňování³⁵.* Takto vyčištěné odpadní vody jsou vypouštěny z ČOV do vodního toku Klejnárka. Fotografie čistírny odpadních vod a domovní čerpací stanice nalezneme v příloze C.

³⁴ Český statistický úřad: *Města a obce*. [online]. [cit. 2015-02-21]. Dostupné z: <http://www.czco.cz/xs/redakce.nsf/i/mesta_a_obce>.

³⁵ Interní dokumenty obce Starý Kolín

5.2 Financování projektu a dotace

Celkové náklady výstavby kanalizace a čistírny v obci se vyšplhaly na 166 999 065 Kč. Z této částky činily nezpůsobilé výdaje 277 141 Kč (výdaje na poradenskou činnost a promítnutí změny do dokumentace pro územní řízení, kolaudaci stavby a přípravu dokladů k podpisu Smlouvy). Celkové způsobilé výdaje na projekt byly tedy 166 721 924 Kč, z této částky ale musíme odečíst 20 804 226 Kč, které připadají na příjmy z provozování kanalizace a čistírny (co vše tato částka zahrnuje, zobrazuje tabulka č. 8). Dotace se tedy vypočítala z částky 145 917 698 Kč. Finanční účasti na tomto projektu byly následující: 85 % (124 mil. Kč) finančních prostředků bylo poskytnuto z Fondu soudržnosti, 5 % (7,3 mil. Kč) ze Státního fondu životního prostředí a 10 % (tedy 14,6 mil. Kč) se musela obec podílet na dotaci ze svých zdrojů. Způsobilé výdaje na projekt připadající na příjmy a spolufinancování dotace byly financovány z vlastních zdrojů obce, neboli z přebytků rozpočtu obce z let minulých (10,5 milionu Kč) a také z ostatních zdrojů, tedy z úvěru od banky ve výši 25,5 mil. Kč³⁶. Podpora byla poskytnuta v rámci Operačního programu Životní prostředí, Prioritní osa 1 – Zlepšení vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní, oblast podpory 1.1 – Snižování znečištění vod, podoblast podpory 1.1.1 – Snižování znečištění z komunálních zdrojů. Dle Smlouvy o poskytnutí dotace mimo jiné musí příjemce dotace (Obec Starý Kolín) provozovat ČOV nejméně po dobu 10 let od ukončení výstavby, dále musí alespoň po dobu 10 let sloužit účelu, na který byla dotace poskytnuta, opět po dobu 10 let musí být zajištěna finanční udržitelnost projektu a čistý zisk, který obec získá provozováním kanalizace, se musí užít pouze pro správu, obnovu a případné rozšíření vodovodů a kanalizací.

³⁶ Finanční analýza projektu výstavby kanalizace a čistírny odpadních vod

Tabulka č. 8: Způsobilé výdaje připadající na příjmy z provozování kanalizace

	Částka (v Kč)
Projektová dokumentace	7 150 980
Zpracování žádosti	205 300
Dokumentace pro územní řízení (DÚŘ)	1 662 017
Podklady pro zpracování DÚŘ	72 528
Doplnění DÚŘ	145 197
DÚŘ vypracování smluv	78 606
Hydrogeologický průzkum	344 672
DSP ³⁷ , Zadávací dokumentace	7 860 000
Autorský dozor	450 000
Projektová dokumentace skuteč. stavu	1 800 000
Studie stavby	295 034
Polohopis ČOV	13 923
ČHMÚ ³⁸ (hydrogeologická data)	5 720
ČEZ (připojení odběrného místa)	50 000
Geodetický plán (hranice pozemku)	68 482
Mapové podklady	34110
Rozbor vody (řeka Klejnárka)	2 499
Poradenská činnost při projektu	12 138
Výpočty	840
Poplatek za vynětí lesa	11 914
Věcná břemena	540 266

Zdroj: upraveno podle [6]

5.3 Účinnost čistírny odpadních vod

Nyní si uvedeme jaká je účinnost ČOV z hlediska čištění odpadních vod. Obec má povoleno vypouštět odpadní vody do povrchových (do vodního toku Klejnárka), a to podle § 8 odstavce 1, písmene c) zákona č. 254/2001 Sb., o vodách, ve znění pozdějších předpisů. Limity množství látek vypouštěných do Klejnárky v podobě vyčištěné odpadní vody nalezneme v tabulce č. 9. Odpadní vody mohou být vypouštěny v průměrném množství 0,6 litrů za sekundu a v maximálním množství 9,0 litrů taktéž za sekundu (nebo 351 m³ za den či 93 951 m³ za rok). Hodnota „p“ a „m“ se udávají v miligramech na litr, t/r jsou tuny za rok. Hodnota „p“ je přípustná koncentrace, která může být překročena v povolené míře podle přílohy č. 5 nařízení vlády č. 61/2003 Sb. Hodnota „m“ je maximální koncentrace, která je nepřekročitelná³⁹. Koncentrace látek v odpadních vodách se měří jak na přítoku, tak i na odtoku, ale důležité jsou jen ty hodnoty, které se naměří na odtoku. Způsob získání vzorku pro rozbor je takový, že každých 15 minut se odebere dílčí vzorek, takto se děje po dobu 2 hodin, získaných 8 dílčích vzorků se slije dohromady, čímž se získá směsný vzorek

³⁷ Dokumentace pro stavební povolení

³⁸ Český hydrometeorologický úřad

³⁹ Stavební povolení čistírny odpadních vod

pro otestování. BSK₅ je jinými slovy biologická spotřeba kyslíku, který spotřebují mikroorganismy při rozkládání organických látek za 5 dní, tudíž čím větší je tato hodnota, tím je odpadní voda více znečištěná. CHSK_{Cr} je chemická spotřeba kyslíku, Cr znamená, že ke zjištění hodnoty chemické spotřeby kyslíku byl použit roztok obsahující chrom. NL je zkratka pro nerozpuštěné látky. N-NH₄ je amoniakální dusík.

Tabulka č. 9: Hodnoty přípustné a maximální koncentrace

Ukazatel	p (mg/l)	m (mg/l)	t/r
BSK ₅	30,0	50,0	1,41
CHSK _{Cr}	125,0	160,0	5,64
NL	40,0	60,0	1,88
N-NH ₄	20,0	35,0	1,88

Zdroj: [24]

Dle Smlouvy o poskytnutí dotace se musí sledovat následující ukazatele znečištění odpadních vod. Kromě již zmíněných ukazatelů (N-NH₄, BSK₅, CHSK_{Cr} a NL) jsou to ještě další dva, a to N_{celk} (celkový dusík) a P_{celk} (celkový fosfor).

Prováděné rozbory odpadních vod, které prošly čistírnou odpadních vod, znázorňuje následující tabulka č. 10. Modrou barvou jsou zvýrazněny hodnoty, které přesahují přípustnou koncentraci („p“ hodnota) a červenou jsou označeny hodnoty, které překračují maximální koncentraci („m“ hodnota) těchto měřených látek na odtoku z čistírny do řeky Klejnárky.

Tabulka č. 10: Rozbory odpadních vod

Datum	pH	NL	CHSK _{CR}	BSK ₅	N-NH ₄	P _{celk}	N _{celk}
28.1.2014	7,3	55	180	44,0	76,00	6,05	83,4
19.2.2014	7,4	23	115	43,0	71,30	8,03	79,2
5.3.2014	7,3	27	134	38,0	77,60	9,70	84,4
9.4.2014	7,5	18	101	10,0	89,80	6,55	95,4
14.5.2014	7,5	11	64	5,3	84,70	0,45	90,6
18.6.2014	7,3	7	50	7,4	16,10	0,23	42,5
16.7.2014	7,6	7	50	5,7	3,00	2,75	17,2
30.7.2014	7,6	<5	37	4,1	0,32	6,35	14,8
13.8.2014	7,3	<5	36	3,9	0,62	6,63	17,0
27.8.2014	7,5	<5	43	4,9	1,02	4,90	15,4
17.9.2014	7,5	<5	35	3,6	1,30	2,05	16,9
15.10.2014	7,3	6	38	4,2	0,19	0,56	15,7
29.10.2014	7,3	<5	32	3,0	0,42	1,30	17,7
12.11.2014	7,2	5	32	3,1	0,66	0,27	13,1
3.12.2014	7,3	<5	31	3,0	0,68	0,31	15,6
7.1.2015	7,0	<5	39	4,3	1,51	0,25	16,9
4.2.2015	6,7	9	36	3,1	0,44	0,38	11,6
4.3.2015	6,7	9	34	3,4	0,92	0,70	13,8

Zdroj: upraveno podle [6]

Jak vyplývá z předchozí tabulky, z počátku hned 4 ukazatele překročily maximální hranici, což bylo zapříčiněno postupným napojováním občanů na kanalizaci. Za druhé, lidé odváděli do kanalizace nejen průběžně vyprodukovanou odpadní vodu, ale také do kanalizace přečerpávali odpadní vodu ze starých septiků. Do 30. června museli být připojeni všichni, kromě 5 ulic, kde došlo ke zpoždění s budováním kanalizace kvůli spodní vodě. Hodnoty naměřených ukazatelů se nakonec ustálily a tudíž můžeme říci, že ČOV slouží svému účelu.

Přínos pro obec je nesporně ve snížení zátěže na životní prostředí, protože už nedochází k vypouštění odpadních vod na zemědělsky využívané pozemky a tudíž dochází ke snižování znečištění podzemních vod.

5.4 Ekonomická efektivnost čistírny odpadních vod

Podle výsledků Finanční analýzy je projekt udržitelný, protože tvoří dostatečnou část čistých příjmů, tyto čisté příjmy pokryjí jak výdaje na provoz a údržbu, tak i na odpisy (viz následující tabulka č. 11 a tabulka č. 12). Čisté příjmy tvoří více jak polovinu hodnoty původní investice na konci ekonomické životnosti projektu. Projekt by bez finanční návratnosti investice nezískal dotace z evropských fondů. Finanční analýza počítá s referenčním obdobím 36 let a diskontní sazbou 5 %⁴⁰.

Tabulka č. 11: Analýza nákladů a přínosů (v tis. Kč)

Parametry	Nediskontovaná hodnota	Diskontovaná hodnota
Celk. investiční náklady	145 109	117 835
Zbytková hodnota	56 007	10 154
Výnosy	X	34 067
Provozní náklady	X	29 572
Čistý výnos ⁴¹	X	14 649
Způsobitelné výdaje ⁴²	X	103 186

Zdroj: upraveno podle [5]

⁴⁰ Finanční analýza projektu výstavby kanalizace a čistírny odpadních vod

⁴¹ Čistý výnos = výnosy – provozní náklady + zbytková hodnota

⁴² Způsobitelné výdaje = investiční náklady – čistý výnos

Tabulka č. 12: Příjmy a náklady projektu (v tis. Kč)

Parametry	2014
Příjmy	1 753
Příjmy - diskontované	1 308
Provozní náklady	1 338
Provozní náklady - diskontované	999
Čisté příjmy	415
Čistý tok hotovosti	415
Čistý tok hotovosti - diskontovaný	310
Čistý tok hotovosti bez zbytkové hodnoty	415

Zdroj: upraveno podle [5]

Dnes již bývalé zastupitelstvo na svém 23. zasedání z 10. prosince 2013 schválilo usnesením stočné pro následující rok 2014 ve výši 34,50 Kč/m³ včetně DPH. Po volbách na podzim 2014 nové zastupitelstvo na 3. zasedání konaném 18. prosince 2014 schválilo, že stočné se vypočítá na základě směrného čísla roční spotřeby. Výše stočného byla vypočítána na 302 Kč včetně DPH na osobu a čtvrtletí. Pro podnikatele, ordinace lékařů a pro mateřskou a základní školu se výše stočného neodvíjí podle směrného čísla, ale na základě údajů spotřeby vody z vodoměrů. Takto nastavený systém stočného je nevýhodný, protože podporuje nadměrnou spotřebu důležitého zdroje jako je pitná voda, dále neodpovídá skutečné spotřebě vody (ti občané, kteří nespotřebují tolik vody, platí za ty, kteří vodou plýtvají) a dalším negativem je rozdílný přístup k občanům a k podnikatelům, lékařům a mateřské a základní škole, zatímco první zmiňovaná skupina neplatí výši stočného podle skutečného stavu, druhá skupina ano. Takto vypočítaná výše stočného se však může změnit, protože občané Starého Kolína se s tímto výpočtem nesmířili a podali stížnost na Ministerstvo vnitra. Taktéž jako minulé zastupitelstvo, tak i Finanční analýza počítala s výběrem stočného, které se odvíjí od stanovené ceny za jeden m³. Následující tabulka č. 13 znázorňuje konečnou cenu pro stočné v Kč/m³ (bez DPH) pro každý rok od roku 2014 do roku 2043, tak jak s tím počítala Finanční analýza.

Tabulka č. 13: Cena stočného pro roky 2014 – 2043

Rok	Stočné (Kč/m³)	Rok	Stočné (Kč/m³)	Rok	Stočné (Kč/m³)
2014	38,29	2024	61,73	2034	85,02
2015	40,64	2025	64,07	2035	87,34
2016	42,99	2026	66,41	2036	89,65
2017	45,34	2027	68,74	2037	91,97
2018	47,68	2028	71,07	2038	94,28
2019	50,03	2029	73,40	2039	96,58
2020	52,37	2030	75,73	2040	98,89
2021	54,71	2031	78,05	2041	101,19
2022	57,06	2032	80,38	2042	103,49
2023	59,40	2033	82,70	2043	105,79

Zdroj: upraveno podle [5]

6 SHRUTÍ A NÁMĚTY NA ZLEPŠENÍ

Dotace jsou beze sporu důležitým zdrojem finančních prostředků do rozpočtů obcí. Díky nim je realizováno mnoho projektů, hlavně investičních. Tyto projekty by jinak v mnoha případech nebyly realizovány. Dotace jsou druhým největším příjmem (v průměru čtvrtina všech příjmů do rozpočtu obce).

Ze všeho nejdříve je důležité, než obec zažádá o dotaci, mít připravený projekt, schválené stavební povolení, také mít nějakou finanční rezervu a samozřejmě také starostu a zastupitelstvo, kteří budou o dotace usilovat a sledovat vypsané dotační tituly. Ne vždy se podaří získat pro daný projekt dotace hned na poprvé, obec by se neměla vzdávat, někdy stačí stávající projekt upravit a zkoušet to znovu a znovu.

V obci Starý Kolín v letech 2001 – 2009 tvořily pouze malou část celkových příjmů (řádově jen několik procent). V těchto letech největším příjmem do rozpočtu obce byly daňové příjmy, které v průměru činily dvě třetiny celkových příjmů, ale např. v roce 2009 tvořily daňové příjmy více jak 86 % celkových příjmů. Co se týká dotací obec, nedosáhla na dotace z Programu obnovy venkova, protože počtem obyvatel se nacházela mezi malými a velkými obcemi. Dotace dostaly buď opravdu malé obce, nebo ty velké. Další příčinou malého podílu dotací na celkových příjmech bylo i vedení obce, které zastávalo názor, že je s tím moc práce. V letech 2010 – 2014 se dařilo čerpat dotace díky aktivnímu přístupu nového vedení obce a díky připravenosti projektů. V tomto období největšími příjmy byly dotace a daňové příjmy byly až na druhém místě. Daňové příjmy činily průměrně třetinu z celkových příjmů. Díky dotacím došlo k rozvoji Starého Kolína.

Jedním z negativních jevů, na které si vedení Obce Starý Kolín stěžovalo, bylo to, že obce musejí mít od 1. dubna 2014 zřízen bankovní účet u České národní banky, na který jsou jim posílány dotace. Zřízení tohoto účtu zabralo jak čas, protože nejbližší pobočka České národní banky je v Hradci Králové nebo v Praze, tak i přibylo více administrativní práce, protože finanční prostředky z tohoto účtu byly převáděny na běžný účet, který obec používala, což přinášelo zdržení plateb řádově o 3 až 4 dny. Dalším negativem je také složitost podání žádosti o dotace, podle názoru vedení obce by bylo nejlepší, aby příslušné ministerstvo mělo na svých webových stránkách šablonu této žádosti.

Při konzultaci s dnes již bývalým vedením obce jsme se shodli na následujících 5 bodech vedoucích ke zlepšení celkové úrovně života občanů v obci. Dále navrhuji dalších 5 bodů, na které by se mělo současné vedení obce v tomto volebním období zaměřit:

1. Ze zkušeností s proběhlými povodněmi v obci a okolí zpracovat a realizovat protipovodňová opatření včetně revitalizace a protierozních opatření. V roce 2014 obec získala dotaci na vypracování těchto opatření a na základě této studie pak pokračovat dále.
2. Zateplit budovu Junáka včetně výměny oken a dveří a změny vytápění. Obec v roce 2014 obdržela Rozhodnutí SFŽP o přidělení dotace na tuto akci, která by měla být realizována během roku 2015.
3. Provést rekonstrukci veřejného osvětlení a veřejného rozhlasu.
4. Spolupráce s Římskokatolickou farností v Kolíně pro získání dotací na opravu kostela Sv. Ondřeje ve Starém Kolíně. Obec již finančně spolupodílela na nákladech na vypracování projektové dokumentace oprav.
5. V budově Kulturního domu provést rekonstrukci sálu a přizpůsobit ho současným podmínkám a způsobům využití. Zateplit tuto budovu včetně výměny oken a dveří, oprava střechy, změna způsobu vytápění.
6. Provést zateplení obecních bytových domů včetně výměny oken a dveří a opravit střechy.
7. Zahájit komplexní rekonstrukci místních komunikací.
8. Zřídit byty s pečovatelskou službou pro seniory.
9. Budování nových veřejných parkových prostranství, zapracování nových vodotečí, lesíků, remízků, rybníků, komunikací.
10. V areálu základní školy provést rekonstrukci celého objektu tzv. „CHANOSU“ včetně snížení energetické náročnosti budovy (zateplení budovy, výměna oken a dveří, oprava střechy a učeben).

Současné vedení obce pokračuje v dokončení akcí, které byly započaty minulým vedením obce a za které byly získány dotace ve výši 90 % nákladů, tj. dopracovává studii protipovodňových opatření a zateplení budovy Junáka. Do budoucna plánují požádat o dotace na opravu místních komunikací a chodníků v obci.

Pokud srovnáme návrhy na rozvoj obce minulého a současného vedení, tak jednoznačně lepší představu o potřebách obce a směrech dalšího jejího rozvoje mělo minulé zastupitelstvo. Akce do dalšího období byly směřovány k dalšímu vývoji a rozvoji v obci, byly aktuální, činěny na základě předchozích zkušeností v této oblasti. To se týká zejména po proběhlých

povodních a také to, že obyvatelstvo značně stárne a je třeba obrátit pozornost nejen na mladé, ale i staré, osamělé občany. Dále v rámci povinností starat se o obecní majetek jako řádný hospodář, pokládalo minulé zastupitelstvo za samozřejmost opravit a zateplit obecní budovy. Další oblastí, které se chtělo minulé vedení obce věnovat, byla veřejná zeleň, protože Ministerstvo životního prostředí ČR a Státní fond životního prostředí přijímaly do 31. března 2015 žádosti o dotace na rozvoj a podporu veřejné zeleně. Pro dotace na tento účel bylo vyčleněno přibližně 40 mil. Kč⁴³.

Vezmeme-li v úvahu, že tyto akce byly plánovány na celé volební období a při možnosti získávání dotací až na 90 % nákladů, byly jejich cíle reálné. Zejména i po srovnání s minulým obdobím, kdy došlo k velkým změnám v obci (bylo realizováno mnoho dotačních projektů).

⁴³ Ministerstvo životního prostředí: *Obce a města mají enormní zájem o dotace na veřejnou zeleň. Podaly 191 žádostí.* [online]. 2015 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: <http://www.mzp.cz/cz/news_150401_sidelni_zelen_40>.

ZÁVĚR

Cílem práce bylo na základě rozboru hospodaření vybrané obce dokumentovat význam dotací jako dalšího zdroje financování obecních aktivit a dále zhodnotit efektivnost dotační politiky jak ze strany poskytovatelů, tak ze strany příjemců dotací.

Za prvé jsme si definovali pojem dotace a následně jsme si je také rozdělili. Poté jsme se zabírali fiskálním federalismem, který je důležitý z hlediska zajišťování veřejných statků na místní úrovni. Čím větší míra decentralizace modelu fiskálního federalismu, tím více pravomocí k získávání vlastních příjmů mají nižší úrovně vlády. Dále jsme si vyjmenovali poskytovatele dotací pro obce v České republice a také neméně důležité dotace z fondů Evropské unie.

Detailně jsme si rozebrali rozpočty vybrané obce (Starý Kolín) pro roky 2001 – 2014. I když z analýzy rozpočtů Obce Starý Kolín v jednotlivých letech vyplývá, že daně tvoří převážnou část příjmů, lze říci, že bez získání dotací, zejména na velké investiční akce, by se obec nemohla rozvíjet. Jako příklad můžeme uvést výstavbu splaškové kanalizace a čistírny odpadních vod, na kterou obec získala dotaci cca 131 milionu korun. Bez dotace by kanalizaci nepostavila, protože při svém standardním rozpočtu by na ni neušetřila a pro banky by byla rizikovým klientem, pokud by si chtěla vzít na tento projekt takto velký bankovní úvěr. Získání dotace je proto pro malé obce zásadním momentem v jejich rozvoji. Zjistili jsme, že během sledovaného období se rozpočet obce ocitl ve schodku jen v letech, kdy obec získala investiční dotace na realizaci svých projektů nebo kdy realizovala investiční projekty financované pouze ze svého rozpočtu (rok 2005 – financování oprav místních komunikací, rekonstrukce úpravny pitné vody, výstavba běžecké dráhy atd.). V letech 2003, 2004, 2006 a 2009 dokonce nebyly získány žádné investiční dotace. V těchto případech, kdy nebyly získány žádné nebo jen minimální investiční dotace, byl podíl dotací na celkových příjmech obce jen 3 – 4 %. Naopak již v několikrát zmiňovaných letech 2012 – 2014 docházelo k velké výstavbě realizované z dotací, díky aktivnímu přístupu vedení obce a sledování dotačních výzev. V tomto období tvořily dotace více jak polovinu celkových příjmů, konkrétně v roce 2012 (68,4 %), v roce 2013 (téměř 83 %) a v roce 2014 (více jak 53 %).

V oblasti neinvestičních dotací, zejména příspěvku na výkon státní správy, se ukazuje, že obce jsou podfinancované, protože tyto dotace nepokrývají veškeré náklady s tím spjaté. Státní správa přesouvá stále více správních činností na obce (provádět evidenci obyvatel, vykonávat přestupkovou agendu, poskytovat informace pro jiné správní orgány

a s tím spojené vyplňování nejrůznějších formulářů a dotazníků, provozování CZECHPOINTu, vedení matriky, vydávání občanských průkazů a cestovních pasů, vydávání stavebních povolení atd.), aniž by došlo k odpovídající finanční náhradě za tuto činnost.

Na vybraném dotačním projektu jsme si ukázali hodnocení efektivity ze strany poskytovatele dotace, za prvé z hlediska ochrany životního prostředí prostřednictvím jednotlivých ukazatelů znázorňujících míru vyčištění splaškových vod a za druhé z hlediska ekonomického. Z pohledu příjemce dotace jsme zjistili, že došlo ke zlepšení životního prostředí (hlavně k vyčištění splaškových vod a ke snížení znečištění podzemních vod). Dále vybudování kanalizace bylo nutnou podmínkou pro další rozvoj obce. Kanalizace byla poslední inženýrskou sítí, která v obci ještě chyběla. Z ekonomického hlediska jsme zjistili, že projekt vytváří dostatečnou část čistých příjmů k pokrytí výdajů na provoz a údržbu. Tyto příjmy pocházejí z výběru stočného od obyvatel obce.

Dále jsme se zmínily o 10 možných projektech, na které by se mělo současné vedení obce a zastupitelstvo zaměřit. Za prvé je potřeba dovést do konce protipovodňová opatření, která jsou důležitým projektem vzhledem k častěji se opakujícím povodním (obcí protéká řeka Klejnárka a severně od obce protéká řeka Labe). Zatím nejničivějšími povodněmi byla povodeň, která se prohnala obcí v červnu 2013. Při této povodni bylo zatopeno 44 nemovitostí (většina z těchto nemovitostí měla zatopeny „pouze“ sklepy nebo garáže). Poté je nutné realizovat rekonstrukci budovy Junáka, která se nachází v dezolátním stavu (dotace již byly přislíbeny). V obci se nacházejí další objekty ve špatném stavu, které by potřebovaly zrekonstruovat (např. pokračovat v zateplování obecních bytových domů, zrekonstruovat kulturní dům, část budovy školy tzv. „CHANOS“ či budovu bývalého kina, kde by mohly vzniknout byty s pečovatelskou službou pro seniory). Samozřejmě nesmíme zapomenout na veřejnou zeleň nebo na místní kostel, který je také ve špatném stavu. Také místní komunikace potřebují zrekonstruovat, příčina je taková, že v průběhu několika let před výstavbou kanalizace nedocházelo k zásadním opravám či budování komunikací, protože v průběhu budování kanalizace skoro na všech komunikacích byly prováděny výkopové práce. Současné vedení obce ujistilo občany, že opravy a rekonstrukce místních komunikací společně s budováním nových chodníků započnou již v tomto roce (2015).

Co se týká námětů na zlepšení, obci by ubylo administrativní práce, pokud by nemusela mít povinně zřízený bankovní účet u České národní banky, kam jsou posílány dotace. Dalším zlepšením v oblasti poskytování dotací by bylo snížit složitost podávání žádostí o dotace a také snížení administrativní zátěže při této činnosti. Toto jsou dva důvody,

proč některé obce, respektive jejich vedení, nechce žádat o dotace, protože je to stojí čas, námahu a peníze. Dalším důvodem, proč některé obce nežadají o dotace, není, že by nechtěly realizovat projekty pro své občany, ale protože někdy ani netuší, co vše musí zajistit nebo na koho se obrátit (hlavně malé obce). Důležité je, aby zastupitelstvo obce mělo definovány problémy obce, jasné priority jejího dalšího rozvoje, dále mělo přehled o vypsáních či avizovaných dotačních titulech a bylo připraveno (jak projektově tak i administrativně) žádat o dotace. U obcí jako je Starý Kolín a menší je důležité, aby výše zmiňované provádělo zastupitelstvo a vedení obce, protože takovéto obce nemají žádné odbory a nemají úředníky pro tuto činnost.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] Britannica: *Fiscal federalism*. [online]. © 2015 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: <<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/1920808/fiscal-federalism>>.
- [2] Český statistický úřad: *Města a obce*. [online]. [cit. 2015-02-21]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/mesta_a_obce>.
- [3] Deník veřejné správy: *Zprávy Ministerstva financí ČR*. [online]. [cit. 2015-04-24]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/go/dokumenty/z_mf/rok_15/1_15/>.
- [4] Euroskop: *Regionální politika 2014-2020*. [online]. © 2005-15 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <<https://www.euroskop.cz/9197/sekce/regionalni-politika-2014-2020/>>.
- [5] Finanční analýza projektu výstavby kanalizace a čistírny odpadních vod
- [6] Interní dokumenty Obce Starý Kolín
- [7] Kolektiv autorů. *Malá ilustrovaná encyklopedie A-Ž*. 1. vyd. Praha: Encyklopedický dům, 1999, 1213 s. ISBN 80-860-4412-2.
- [8] MACHÁČEK, J., TOTH, P., WOKOUN, R. *Regionální a municipální ekonomie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2011, 199 s. ISBN 978-80-245-1836-7.
- [9] Ministerstvo financí České republiky. *Nový model sdílených daní pro obce - rok 2013* [online]. [cit. 2014-12-07]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Schemata_2013_Schema-rozdeleni-rozpocetoveho-urceni-dani-RUD-v-letech-2013-az-2015.pdf>.
- [10] Ministerstvo financí České republiky: *Příloha F Státního závěrečného účtu pro 2013*. [online]. [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: <<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/plneni-statniho-rozpocetu/2013/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2013-17756>>.
- [11] Ministerstvo pro místní rozvoj: *Příprava období 2014-2020*. [online]. [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: <<http://www.mmr.cz/cs/Evropska-unie/Kohezni-politika-EU/Kohezni-politika>>.
- [12] Ministerstvo životního prostředí: *Obce a města mají enormní zájem o dotace na veřejnou zeleň. Podaly 191 žádostí*. [online]. 2015 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: <http://www.mzp.cz/cz/news_150401_sidelni_zelen_40>.

- [13] MUSGRAVE, R., A. *Veřejné finance v teorii a praxi*. 1. vyd. Praha: Management Press, 1994, 581 s. ISBN 80-856-0376-4.
- [14] *Obec a finance*. Praha: Triada, 2014, roč. 19, č. 3. ISSN 1211-4189.
- [15] PEKOVÁ, J. *Finance územní samosprávy - územní aspekty veřejných financí*. 1.vyd. Praha: Victoria Publishing, 1995, 268 s. ISBN 80-7187-024-2.
- [16] PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Vyd. 1. Praha: Management Press, 2004, 375 s. ISBN 80-7261-086-4.
- [17] PEKOVÁ, J. *Místní rozpočty*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1997, 253 s. ISBN 80-707-9704-5.
- [18] PROVAZNÍKOVÁ, R., SEDLÁČKOVÁ, O. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009, 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.
- [19] Rozpočty Obce Starý Kolín pro roky 2001 – 2014
- [20] Smlouva o poskytnutí podpory ze SFŽP ČR v rámci Operačního programu životní prostředí
- [21] Státní fond rozvoje bydlení: *Programy*. [online]. [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: <<http://www.sfrb.cz/programy/>>.
- [22] Státní fond životního prostředí: *Stručně o Národních programech*. [online]. [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: <<https://www.sfzp.cz/sekce/163/strucne-o-narodnich-programech/>>.
- [23] Státní zemědělský intervenční fond: *Program rozvoje venkova na období 2014-2020*. [online]. [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: <<http://www.szif.cz/cs/prv2014>>.
- [24] Stavební povolení čistírny odpadních vod
- [25] Strukturální fondy EU: *Aktuální pokrok v čerpání*. [online]. [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-o-cerpani/Mesicni-pokrok-v-cerpani>>.
- [26] Strukturální fondy EU: *Informace o fondech*. [online]. [cit. 2015-02-14]. Dostupné z: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>>.
- [27] Strukturální fondy EU: *Programové období 2007-2013*. [online]. [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013>>.

- [28] Strukturální fondy EU: *Programy pro programové období 2014-2020*. [online]. [cit. 2015-02-14]. Dostupné z: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Operacni-programy>>.
- [29] Vysoká škola ekonomická: *Analýza financování výkonu státní správy a samosprávy územních samosprávných celků, která poskytne relevantní množství dat pro přípravu nového zákona o RUD*. [online]. 2010 [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <<http://kreg.vse.cz/wp-content/uploads/2010/01/Zprava-pro-MF-CR.pdf>>.
- [30] Zákon č. 218/2000 Sb. ze dne 27. června 2000, o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 65, s. 3104-3128.
- [31] Zákon č. 345/2014 Sb. ze dne 10. prosince 2014, o státním rozpočtu České republiky na rok 2015. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2014, částka 138, s. 4570-4632.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Rekonstrukce a zateplení mateřské a základní školy

Příloha B – Přehledný výčet dotací za období 2001 – 2014

Příloha C – Kanalizace a čistírna odpadních vod

Příloha A – Rekonstrukce a zateplení mateřské a základní školy

Mateřská škola před rekonstrukcí

Zdroj: autor

Mateřská škola po rekonstrukci

Zdroj: autor

Základní škola před rekonstrukcí

Zdroj: autor

Základní škola po rekonstrukci

Zdroj: autor

Příloha B – Přehledný výčet dotací za období 2001 – 2014

Rok	Dotace	Částka (Kč)	Celkem (Kč)
2001	Výkon státní správy	214 946	474 416
	Žáci ⁴⁴	176 811	
	Sčítání lidu, bytů a domů	1 400	
	Pečovatelka	51 259	
	Oprava trojboké kaple	30 000	
2002	Výkon státní správy	188 785	2 189 201 (bez průtokové dotace)
	Žáci	103 573	
	JSDHO Starý Kolín ⁴⁵	23 836	
	Volby	51 097	
	Výstavba mostu	1 736 000	
	Příjem ze SOP ⁴⁶	85 910	
	Průtoková dotace	4 854 068	
2003	Výkon státní správy	185 200	322 971 (bez průtokové dotace)
	Žáci	63 192	
	JSDHO Starý Kolín	55 921	
	Dotace na sociální dávky	6 000	
	Referendum (vstup do EU)	12 658	
	Průtoková dotace	5 894 500	
2004	Výkon státní správy	230 800	339 759 (bez průtokové dotace)
	Žáci	21 350	
	JSDHO Starý Kolín	47 500	
	Volby	34 109	
	Dotace na sociální dávky	6 000	
	Průtoková dotace	6 316 500	
2005	Výkon státní správy	233 100	492 990
	Žáci	56 160	
	JSDHO Starý Kolín	7 730	
	Výstavba sportoviště	190 000	
	Dotace na sociální dávky	6 000	
2006	Výkon státní správy	222 455	471 932
	Žáci	57 688	
	JSDHO Starý Kolín	71 033	
	Volby	32 276	
	Příjem ze SOP	88 480	
2007	Výkon státní správy	251 057	365 477
	Žáci	83 083	
	JSDHO Starý Kolín	31 337	
2008	Výkon státní správy	257 700	726 982
	Žáci	66 412	
	JSDHO Starý Kolín	181 234	
	Volby	35 636	
	Zřízení CZECHPOINT	52 000	
	Oprava zdravotního střediska	134 000	

⁴⁴ Platby okolních obcí za žáky, kteří chodí do základní školy ve Starém Kolíně.

⁴⁵ Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce Starý Kolín

⁴⁶ Svaz obcí Přeloučska (ty finanční prostředky se používají na odpady nebo veřejnou zeleň)

2009	Výkon státní správy	263 500	575 509	
	Žáci	101 592		
	JSDHO Starý Kolín	38 336		
	Volby	25 122		
	Upgrade CZECHPOINT	49 759		
	Veřejně prospěšné práce ⁴⁷	97 200		
2010	Výkon státní správy	635 000	5 891 853	
	Žáci	66 259		
	JSDHO Starý Kolín	6 628		
	Volby	50 313		
	Obnova a zajištění les. porostů	11 602		
	Veřejně prospěšné práce	611 314		
	Nákup nákladního automobilu, kontejnerů a štěpkovače	4 455 438		
	Příjem ze SOP	55 299		
2011	Výkon státní správy	538 300	1 833 636 (bez průtok. dotace 478 115)	
	Žáci	41 580		
	JSDHO Starý Kolín	12 988		
	Obnova a zajištění les. porostů	40 000		
	Veřejně prospěšné práce	102 768		
	Výstavba dětského hřiště (1. část)	1 098 000		
2012	Výkon státní správy	535 200	31 572 674 (bez průtok. dotace 318 743)	
	Žáci	24 696		
	JSDHO Starý Kolín	16 711		
	Volby	24 598		
	Obnova a zajištění les. porostů	12 500		
	Veřejně prospěšné práce	100 804		
	Výstavba dětského hřiště (2. část)	1 719 000		
	Zateplení mateřské školy	2 267 000		
	ČOV, kanalizace	26 872 165		
2013	Výkon státní správy	284 300	88 585 342	
	JSDHO Starý Kolín	303 561		
	Volby	88 314		
	Obnova a zajištění les. porostů	6 630		
	Veřejně prospěšné práce	165 678		
	Zateplení mat. a základní školy	4 620 904		
	ČOV, kanalizace	82 182 505		
	Odstranění škod po povodni	933 450		
2014	Výkon státní správy	286 200	21 545 184	
	JSDHO Starý Kolín	163 572		
	Volby	69 418		
	Obnova a zajištění les. porostů	62 416		
	Veřejně prospěšné práce	82 275		
	Příjmy ze SOP	203 024		
	ČOV, kanalizace	17 112 397		
	Sběrný dvůr	2 872 951		
	Studie na protipovodňová opatř.	692 931		

Zdroj: autor

⁴⁷ Finanční prostředky z úřadu práce nebo z evropských fondů na zaměstnance starající se o veřejnou zeleň.

Příloha C – kanalizace a čistírna odpadních vod

Budova čistírny odpadních vod

Zdroj: autor

Kalojem

Zdroj: autor

Jímka s domovní čerpací stanicí uvnitř

Zdroj: autor